

**IZ STRANOG I MEĐUNARODNOG
KAZNENOG PRAVA**

Marta Dragičević Prtenjača*

POREDBENOPРАВNA ANALIZA PASIVNOG PODMIĆIVANJA U KAZNENIM ZAKONODAVSTVIMA HRVATSKE, FINSKE I SLOVAČKE

U ovom radu autorica obrađuje kaznena zakonodavstva Finske, Slovačke i Hrvatske s obzirom na pitanje pasivnog podmićivanja kao srži korupcije te prikazuje rješenja koja su uredile te države. Finska je jedna od zemalja koja je u 2007. godini imala najviši CPI, čak 9,4, i koja je zauzela na ljestvici Transparency International prvo mjesto zajedno s Danskom i Novim Zelandom, dok je na ljestvici sastavljenoj za 2008. godinu pala nekoliko mjesta, pa je danas na petom mjestu, zajedno sa Švicarskom, s CPI 9,0.

Prikazujući poredbeno uređenje kaznenog sustava navedenih zemalja, autorica će se osvrnuti na njihove sličnosti i razlike te iznijeti neke prijedloge možebitnih promjena uređenja najavljene tematike u domaćem zakonodavstvu.

1. UVOD**

Rad će biti posvećen poredbenopravnoj analizi pasivnog podmićivanja odnosno kaznenom djelu primanja mita u javnom i privatnom sektoru, kao korupcijskom kaznenom djelu koje sve više dolazi do izražaja u našem društvu, uz analogan prikaz pasivnog podmićivanja i njegovu kaznenu regulaciju u zakonodavstvima Finske i Slovačke. Finska i Slovačka odabrane su za usporedbu zato što su obje zemlje prošle treći krug evaluacije GRECO-a¹ te je Finska uz još dvije države 2007. godine bila najmanje korumpirana zemlja u svijetu prema ljestvici *Transparency International*. Slovačka se iste godine

---

* Marta Dragičević Prtenjača, asistentica na Katedri za kazneno pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (<http://www.pravo.hr/KP/projekti/derencinovic>)

** Želim posebno zahvaliti svojem mentoru prof. dr. sc. Davoru Derenčinoviću koji je svojim prijedlozima, konzultacijama i smjernicama uvelike pridonio nastanku ovog rada.

¹ GRECO je osnovan 1999. godine, a čini ga skupina država koje su se ujedinile u borbi protiv korupcije. Djeluje pod okriljem Vijeća Europe. Za više vidi www.coe.int.

nalazila na navedenoj ljestvici nekoliko mjesta ispred Hrvatske, a izabrana je jer je i ona kao i Hrvatska bila socijalistička država, sa svim prednostima i manama takvog uređenja, te je prešla put od socijalizma i tranzicijskog društva do kapitalističkog uređenja. Premda je pasivnog podmićivanja i korupcije bilo u svim društvenim uređenjima, slojevi društva u kojima se odvijala bili su različiti. Unatoč činjenici da je kapitalističko društvo jamac raznih prava (npr. prava vlasništva), upravo takvo društvo najviše odgovara pojavi korupcije i djelima pasivnog podmićivanja kao njezinoj srži. Prisutnost pasivnog podmićivanja i korupcije utječe na stupanj svijesti građana o pravnoj sigurnosti prilikom ostvarivanja njihovih ustavom, zakonom i međunarodnim pravom zajamčenih prava. U skladu s tim sve se više postavljaju zahtjevi u javnosti i u stručnim krugovima za postojanjem transparentnosti u postupanju, radi smanjenja mogućih zlouporaba i povećanja nadzora prilikom ostvarivanja prava građana. Upravo će zato biti obrađena kaznena uređenja u vezi s tim pitanjem u zemljama koje su prema percepciji njihovih građana manje korumpirane od Republike Hrvatske. Republika Hrvatska je uspješno prošla drugi krug evaluacije *GRECO*-a te je izvješćem konstatirano da je većinu prijedloga *GRECO*-a uspješno implementirala u svoje zakonodavstvo.

2. NEŠTO O KORUPCIJI KAO VIŠEM RODNOM POJMU PASIVNOG PODMIĆIVANJA

Korupcija je pojava koja nije nepoznata nijednom društvu, državnom uređenju ni zemlji. Različiti autori navode različite oblike korupcije. Tako Derenčinović razlikuje nekoliko oblika korupcije, individualnu², posrednu, sistemsku, natjecateljsku.³ Isti autor spominje još i kaotičnu i sporadičnu korupciju.⁴ Šikić Odak piše o administrativnoj korupciji⁵, Klaus poznaje situa-

---

² D. Derenčinović, Reforma gospodarskih kaznenih djela u Zakonu o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona, *Pravo i porezi*, 12 (2003), 10, str. 8.

³ Vidi D. Derenčinović, *Mit(o) korupciji*, NOCCI, Zagreb, 2001, str. 20.

⁴ D. Derenčinović, *Prikaz Konvencije UN protiv korupcije i njezino značenje za RH - prikaz odabranih kaznenopravnih odredaba*, *Pravo i porezi*, 13 (2004), 4, str. 41.

⁵ Ovaj oblik korupcije postoji kad neka osoba potkupljuje državne službenike u tijelima državne vlasti kako bi sebi osigurala neku korist. Moguća je zato što svaki državni službenik u provedbi zakona ima diskrecijsko pravo prilikom donošenja odluka iz okvira svojih dužnosti odnosno u skladu sa svojim ovlastima te na taj način sebi omogućuje privatnu zaradu u vidu mita ili protuusluga. Najeklatantniji primjeri tog oblika korupcije jesu izdavanje dozvola i potvrda izvan zakonskih kriterija i rokova, omogućivanje povoljnijeg tretmana u pružanju javnih usluga ili omogućivanje izbjegavanja plaćanja kazne ili poreza. Šikić Odak, *Vesna, Etika, moral i integritet državnih službenika u borbi protiv administrativne korupcije*, *Radno pravo*, 2007, 11, str. 45.

cijsku⁶ i strukturalnu⁷ korupciju te korupciju u užem smislu⁸ i širem smislu.⁹ Bačić spominje političku, stranačko-političku, gospodarsku, državnu, birokratsku korupciju te korupciju kao spregu vlasti,¹⁰ a Kregar razlikuje sistemsku i slučajnu korupciju te korupciju u pravosuđu¹¹.

Potrebno je napomenuti da je s kaznenopravnog aspekta sastav korupcije, odnosno kaznena djela koja ulaze u taj pojam i predstavljaju korupciju, različit među državama. Na međunarodnoj razini teži se tome da se ujednači sastav pojma korupcije. Stoga se daju napuci koja bi se to kaznena djela trebala propisati kao koruptivna. Iako ne postoji definicija korupcije, većina država se slaže o tome da su kaznena djela podmićivanja srž korupcije, ali uz ta djela postoji čitav niz drugih koja se također mogu svrstati pod pojam korupcije. Primjerice u hrvatskom kaznenom zakonodavstvu pod korupcijom se smatraju ne samo kaznena djela podmićivanja (kazneno djelo davanja mita – čl. 348. KZ, primanja mita – čl. 347. KZ, davanja mita u gospodarskom poslovanju – čl. 294.b KZ, primanja mita u gospodarskom poslovanju – čl. 294.a KZ), kazneno djelo zlouporabe obavljanja dužnosti državne vlasti iz čl. 338. KZ, kazneno djelo protuzakonitog poslovanja iz čl. 343. KZ, već i čitav niz drugih kaznenih djela koja se nalaze kako u glavi XXV. (kaznena djela protiv službene dužnosti), tako i u drugim glavama Kaznenog zakona, među kaznenim djelima protiv sigurnosti platnog prometa i poslovanja (glava XXI. KZ), kaznenim djelima protiv slobode i prava čovjeka i građanina iz glave XI. te kaznenim djelima protiv pravosuđa iz glave XXII. Tako se, primjerice, kazneno djelo zlouporabe u postupku stečaja (čl. 283. KZ) ili kazneno djelo nelojalne konkurencije u vanjskotrgovinskom poslovanju (čl. 289. KZ) nalaze u glavi XXI. KZ, među kaznenim djelima protiv sigurnosti platnog prometa i poslovanja, a kazneno djelo povrede slobode odlučivanja birača iz čl. 116. KZ propisano je u glavi XI. (kaznena djela protiv slobode i prava čovjeka i građanina). Nadalje, kazneno djelo sprječavanja dokazivanja iz čl. 304. KZ nalazi se u glavi XXII. među kaznenim djelima protiv pravosuđa te je također korupcijsko kazneno djelo.

---

⁶ U taj bi pojam ulazila kaznena djela koja se počine tako da određene svakodnevne situacije spontano potaknu zainteresirane osobe na kaznena djela, koja karakterizira i kratkotrajnost. Holz, Klaus, Korupcija u policiji? Istraživanje o opsegu korupcije unutar policije i o stavu policijskih službenika prema korupciji, Izbor članaka iz stranih časopisa, 38 (1998), 4, str. 269.

⁷ Autor pod navedenim pojmom smatra kaznena djela koja se čine učestalo te iz okolnosti počinjenja, intenziteta i stupnja organiziranosti proizlazi njihova dugotrajnost. Supra, 6.

⁸ Pod tim pojmom autor razumije "ostvarivanje pogodnosti podmitljivosti, garantiranje prednosti, podmićivanje, a prema Zakonu o poštenom natjecanju također i podmićivanje i podmitljivost službenika u gospodarstvu." Supra, 6.

⁹ Pod tim pojmom podrazumijeva "otkrivanje službenih tajni ili tajni poduzeća..." Supra 6.

¹⁰ F. Bačić, Korupcija i antikorupcijsko kazneno pravo, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 7 (2000), 2, str. 828 i 829.

¹¹ J. Kregar, Korupcija u pravosuđu, Hrvatsko pravosuđe, Zagreb, 2002, str. 257 i 259.

Za otkrivanje te pojave te njezin izlazak iz tame na svjetlo neminovno je potrebna građanska inicijativa. Već i sama percepcija građana u društvu o postojanju te pojave bitna je za stvaranje indeksa o percepciji korupcije te smještaj države na ljestvicu o korumpiranosti država, koja dalje povlači za sobom neke gospodarske reperkusije. Međutim, sama percepcija nije dovoljna. Potrebno je i procesuiranje koruptivnih kaznenih djela. Stvarno postojanje korupcije praktično se dokazuje postojanjem broja osuđujućih presuda za navedena kaznena djela. Djelomično zbog postojanja straha osoba od samooptuživanja¹² (ako jedna od strana u toj nezakonitoj razmjeni pridonese razotkrivanju djela i njegovu prijavljivanju, izlaže se takvoj opasnosti),¹³ a djelomično zbog nepovjerenja u učinkovitost pravosudnih organa, dolazi do slabog prijavljivanja tih kaznenih djela tako da u stvarnosti postoji velika tamna brojka.¹⁴ Iz tog razloga korupcijska kaznena djela nazivaju se i tamnim kaznenim djelima.¹⁵ Razlozi tome su mnogobrojni. Svakako, jedno od objašnjenja može se naći u tvrdnji da je korupcija zločin bez žrtve te da nedopuštenom i nezakonitom razmjenom profitiraju oba subjekta takve razmjene ostvarujući svoje interese, pa nijednoj strani nije u interesu razotkriti takvu razmjenu. Jedan od uzroka nerazmjernosti između broja prijavljenih korupcijskih kaznenih djela i osuđujućih presuda za njih jesu i različiti procesnopravni mehanizmi koji, kako Derenčinović navodi, uzrokuju, proces "filtriranja"¹⁶ tijekom kaznenog postupka, odnosno prijavljena kaznena djela otpadaju u kasnijim fazama kaznenog postupka te se vrlo mali broj postupaka završava tako da se okrivljenici osuđuju.¹⁷

Percepiranje javnosti o postojanju korupcije također ima bitnu ulogu. Percipiranje je temelj za stvaranje standardnog indeksa percepcije korupcije - *Corruption Perception Index* (dalje *CPI*).¹⁸ *Transparency International*

---

¹² D. Derenčinović, Kazneno djelo davanja mita u hrvatskom i usporednom kaznenom zakonodavstvu i sudskoj praksi – kritička analiza dijelova inkriminacije i nekoliko prijedloga *de lege ferenda*, Hrvatska pravna revija, 1 (2001), 3; str. 65.

¹³ Primjerice ako aktivni podmićivač prijavi kazneno djelo primanja mita, postoji mogućnost da i protiv njega bude pokrenut kazneni postupak za kazneno djelo davanja mita (naravno ako nisu ispunjeni uvjeti propisani čl. 348. st. 3. KZ).

¹⁴ Ž. Horvatić, Osnove kriminologije, Ministarstvo unutarnjih poslova, Zagreb, 1998, str. 102.

¹⁵ Za više o korupciji vidi B. Rider, Corruption: the enemy within, Kluwer Law International, The Hague; London; Boston, 1997.

¹⁶ D. Derenčinović, Mit(o) korupciji, NOOCI, Zagreb, 2001, str. 230 i 232.

¹⁷ J. Kregar, Korupcija u pravosuđu, Hrvatsko pravosuđe, Zagreb, 2002., str. 261.

¹⁸ "Indeks percepcije o stupnju korumpiranosti javnih službi temelji se na sedam međunarodnih statističkih preglednika, koji su sastavljeni na osnovi mišljenja poslovnih ljudi koji su imali osobnih iskustava s javnim administracijama država s kojima su financijski poslovali, potom ekonomskih i političkih analitičara i javnog mnijenja." D. Derenčinović, Kaznenopravni aspekti korupcije s elementom inozemnosti, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Zagreb, vol. 6, broj 1/1999, str. 160, bilješka.

objavljuje taj indeks¹⁹ u svojim godišnjim izvješćima te prema tom indeksu sastavlja ljestvicu država sa skalom od najkorumpiranijih do onih najmanje korumpiranih (bodovi su od 0 - najkorumpiranije države, do 10 - najmanje korumpirane države).²⁰ Navedena ljestvica od velike je važnosti na gospodarskom planu država, naročito zbog stranih ulaganja, zajmova Svjetske banke i Međunarodnog monetarnog fonda (*IMF*), a to su sve pokazatelji i osiguravatelji razvitka gospodarske stabilnosti, jačanja organizacije društva te pravne stabilnosti. *Transparency International* vodi i evidenciju o pojavi korupcije po raznim sektorima u državama koje se nalaze na ljestvici, primjerice u zdravstvu, školstvu, pravosuđu i dr.²¹

Republika Hrvatska prvi je put bila iskazana na navedenoj ljestvici 1999. godine i nalazila se na 74. mjestu, a prema ljestvici koja je bila sastavljena za 2007. godinu nalazila se na 64. mjestu (od ukupno 179), zajedno s Bugarskom i Turskom, i indeksom (*CPI*) 4,1.²² Na ljestvici sastavljenoj za 2008. godinu nalazi se na 62. mjestu s indeksom 4,4. Unatoč tome što se nalazi na 62. mjestu na ljestvici, njezin indeks (*CPI*-4,4) najviši je do sada. Treba istaknuti i da se s vremenom širio i broj država koje su se uvrštavale na ljestvicu *Transparency International*.²³ Iz prikaza korumpiranosti s obzirom na mjesto na kojem se nalaze države na navedenoj ljestvici sastavljenoj za 2008. godinu proizlazi da su najmanje korumpirane pretežno skandinavske zemlje (prvo mjesto dijele Danska, Novi Zeland, Švedska) s indeksom korupcije 9,3, dok je Finska s obzirom na mjesto koje je zauzimala na ljestvici sastavljenoj za 2007. godinu (prvo mjesto koje je dijelila Danskom i Novim Zelandom i indeksom 9,4) pala na peto mjesto koje dijeli sa Švicarskom i ima indeks 9,0. Najkorumpiranije zemlje su Irak i Mijanmar s indeksom korupcije 1,3 (nalaze se na 179. mjestu) te Somalija s indeksom 1,0 na 180. mjestu.²⁴

---

¹⁹ Za više vidi M. Benko, J. Budak, S. Cindori, D. Derenčinović, D. Ivanušec, Š. Krasić, J. Kregar, I. Mladineo, D. Novosel, D. Sekulić, Korupcija - pojavni oblici i mjere za suzbijanje, Inženjerski biro d.d., Zagreb, travanj 2008, str. 12.

²⁰ *Transparency International* (dalje *TI*) međunarodna je nevladina udruga sa sjedištem u Berlinu, koja se bavi pojavom korupcije u međunarodnom poslovanju te svake godine izrađuje ljestvicu korumpiranosti država prema percepciji o stupnju korumpiranosti neke države odnosno indeksu korupcije (*CPI*). Ta organizacija ima ogranke po svijetu. Jedan ogranak postoji i u Republici Hrvatskoj sa sjedištem u Zagrebu - *Transparency International* Hrvatska (dalje *TIH*). Hrvatski ogranak jedan je od osamdesetak svjetskih ogranak te organizacije i osnovni mu je cilj borba protiv korupcije u svim njezinim formama kako bi se zaštitilo društvo na gospodarskom, humanitarnom i etičkom području. -www.transparency.org (2.3.2009)

²¹ Za više vidi Global corruption report 2007: corruption in judicial system, Cambridge University Press, Transparency International (Berlin), 2007.

²² J. Kregar, Korupcija u pravosuđu, Hrvatsko pravosuđe: pouke i perspektive, Zagreb, 2002, str 272.

²³ www.transparency.org (18.4.2009)

²⁴ Ibid.

Na međunarodnom je planu sa željom i radi suzbijanja i sprječavanja korupcije donesen niz konvencija,²⁵ među kojima su Kaznenopravna konvencija o korupciji Vijeća Europe²⁶ i Konvencija Ujedinjenih naroda protiv korupcije.

Kaznenopravna konvencija o korupciji prvi je višestrani međunarodni ugovor kojim se sveobuhvatno regulira niz kaznenopravnih pitanja vezanih za korupciju, od određivanja pojma mita, aktivnog i pasivnog podmićivanja, korupcije s elementom inozemnosti do odgovornosti pravnih osoba za predviđene korupcijske delikte kao i niz drugih pitanja o korupciji.²⁷ Također ona nalaže inkriminiranje određenih ponašanja kao kaznenih djela, i to aktivnog i pasivnog podmićivanja državnih dužnosnika i službenika, podmićivanja inozemnih državnih službenika, pasivnog i aktivnog podmićivanja članova državnih tijela te podmićivanja članova stranih državnih tijela i sl.²⁸

Konvencija Ujedinjenih naroda protiv korupcije²⁹ obvezala je potpisnice na uvođenje ili poboljšavanje postojećih mjera za sprječavanje i suzbijanje korupcije. Među potpisnicama je i Republika Hrvatska, koja je nakon donošenja zakona o potvrđivanju te konvencije preuzela obvezu uskladiti svoje zakonodavstvo s antikorupcijskim standardima sadržanim u toj konvenciji.³⁰

---

²⁵ Interamerička konvencija protiv korupcije, koju je 29.3.1996. donijela Organizacija američkih država;

Konvencija o borbi protiv korupcije u koju su umiješani službenici Europskih zajednica ili službenici država članica Europske unije, koju je donijelo 25.5.1997. Vijeće Europske unije;

Konvencija o borbi protiv podmićivanja stranih državnih službenika u međunarodnim poslovnim transakcijama, koju je donijela Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj 21.11.1997;

Građanskopravna konvencija o korupciji, koju je 4.11.1999. donio Odbor ministara Vijeća Europe;

Konvencija Afričke unije o sprječavanju i borbi protiv korupcije, koju su donijeli članci država i vlada Afričke unije 12.7.2003. – D. Derenčinović, Komentar Konvencije Ujedinjenih naroda protiv korupcije, Zagreb, 2005, str. 10.

²⁶ Tu konvenciju donio je Odbor ministara Vijeća Europe, dana 27.1.1999. a stupila je na snagu 1.7.2002. D. Derenčinović, O usklađivanju hrvatskog kaznenog zakonodavstva s pravnom stečevinom (*acquis communautaire*) Europske unije na području pravosuđa i unutarnjih poslova - korupcija i terorizam, Hrvatska pravna revija, 3 (2003), 6, str.101.

²⁷ Ibid. str. 101, 103.

²⁸ V. Grozdanić, B. Pavišić, P. Veić, Komentar Kaznenog zakona, III., izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Narodne novine d.d., Zagreb, 2007, str. 648.

²⁹ Konvencija je usvojena rezolucijom A/RES/58/4 na 58. sjednici Opće skupštine Ujedinjenih naroda koja je održana 31. listopada 2003. Konvencija je otvorena za potpisivanje 9. prosinca 2003. na diplomatskoj konferenciji u Meridi (Meksiko). Do dana 21. veljače 2005. potpisalo ju je 118 država, među kojima i Republika Hrvatska. Uvjet za njezino stupanje na snagu je 30 ratifikacija. D. Derenčinović, Komentar Konvencije Ujedinjenih naroda protiv korupcije, Zagreb, 2005, str. 1.

³⁰ D. Derenčinović, Komentar Konvencije Ujedinjenih naroda protiv korupcije, Zagreb, 2005, str. 2.

Hrvatskim Zakonom o kaznenom postupku³¹ dane su znatne ovlasti državnim odvjetništvu i redarstvenim tijelima prilikom prikupljanja dokaza o počinjenju korupcijskih kaznenih djela, a to zato što je dokazivanje korupcije odnosno koruptivnih kaznenih djela znatno otežano. Međutim upravo iz gore navedenih razloga, 2001. godine donesen je i poseban zakon, Zakon o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala (dalje Zakon o USKOK-u), kojim se osnovalo posebno tijelo - Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala, koje je "posebno državno odvjetništvo ustanovljeno za područje Republike Hrvatske i ima sjedište u Zagrebu",³² i kojim upravlja ravnatelj Ureda. Ured je, između ostalog, zadužen za procesuiranje počinitelja koruptivnih kaznenih djela te su upravo tim zakonom proširene ovlasti osoba koje su nadležne poduzimati radnje radi otkrivanja tih kaznenih djela i njihovih počinitelja te pokretanja i vođenja kaznenog postupka, a istim zakonom produljeni su i rokovi za poduzimanje tih radnji. Dana 15. prosinca 2008. donesen je nov Zakon o kaznenom postupku sa sasvim drugačijom strukturom postupka te su njime propisane odredbe o postupku pred posebnim odjelima sudova, tzv. USKOK-ovim sudovima.

Republika Hrvatska je radi suzbijanja i borbe protiv korupcije donijela i niz zakona odnosno paket antikorupcijskih zakona, kao što su već spomenuti Zakon o USKOK-u, Zakon o sprječavanju sukoba interesa, Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela, Zakon o sprječavanju pranja novca, Zakon o zaštiti svjedoka, Zakon o zaštiti osobnih podataka, Zakon o pravu na pristup informacijama i sl., te je izradila i Nacionalni program suzbijanja korupcije za razdoblje od 2006. do 2008. godine.³³ Godine 2009. donesena je Strategija suzbijanja korupcije (dalje: Strategija), Akcijski plan uz strategiju suzbijanja korupcije (dalje: Akcijski plan), osnovano je Nacionalno vijeće za praćenje provedbe Nacionalnog programa suzbijanja korupcije³⁴ (dalje: Nacionalno vijeće) koje ima proaktivnu ulogu u nadzoru provedbe Strategije³⁵, osnovano je Povjerenstvo za praćenje mjera suzbijanja korupcije (dalje: Povjerenstvo) kako bi se poboljšala koordinacija i međuresorna suradnja te je najavljeno provođenje intenzivne antikorupcijske kampanje.

---

³¹ Zakon o kaznenom postupku (NN 110/97, 27/98, 58/99, 112/99, 58/02, 143/02, 62/03, 115/06).

³² Čl. 2. st. 1. Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, www.nn.hr, 4.4.2008.

³³ Za više vidi Nacionalni program suzbijanja korupcije 2006.-2008., Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Znanstveno vijeće za državnu upravu, pravosuđe i vladavinu prava, Zagreb, 2006.

³⁴ Za više vidi Strategiju suzbijanja korupcije i Akcijski plan uz Strategiju suzbijanja korupcije - www.pravosudje.hr (2.3.2009)

³⁵ Strategija suzbijanja korupcije-www.pravosudje.hr (2.3.2009)

Strategijom je dana okvirna procjena problema korupcije, određeni su ciljevi koji se žele postići, dan je pravni i institucionalan okvir kao preduvjet za uspješno suzbijanje korupcije te su, sa željom sprječavanja korupcije, dane analize i procjene stanja u sprječavanju sukoba interesa pri obavljanju javnih dužnosti, financiranju političkih stranaka, pravu na pristup informacijama i integritetu državnih službi. Dane su odrednice koje bi se morale provesti s ciljem sprječavanja korupcije u različitim segmentima društva, pravosuđu, zdravstvu, lokalnoj samoupravi, politici i javnoj upravi, gospodarstvu i sl.³⁶ Nadalje, dan je sažetak do sada poduzetog te je određeno da se prevencija te pojave odnosno problema mora provoditi sustavno i kontinuirano. Donesene su smjernice i ciljevi koje je potrebno postići radi lakšeg otkrivanja, procesuiranja i kažnjavanja počinitelja navedenih djela te je navedeno značenje međunarodne suradnje na tom području i mišljenja javnosti odnosno javnog djelovanja u borbi protiv korupcije.

Uz korupciju često se spominje i pojam sukoba interesa, koji je uistinu povezan s korupcijom i redovito se pojavljuje uz nju. Međutim sukob interesa ne treba izjednačivati s korupcijom jer je riječ o različitim pojavama u društvu. Sukob interesa nije korupcija, ali ga je važno sprječavati jer može dovesti do korupcije. Tako Konvencija Ujedinjenih naroda protiv korupcije (UNCAC) u članku 7. kao međunarodnu obvezu država navodi propisivanje pravila o sprječavanju sukoba interesa kojima bi trebalo onemogućiti da privatni interesi državnih službenika dođu u sukob s interesima službe koju obavljaju, bez obzira na to je li ta služba u javnom ili privatnom sektoru. Kako bi se taj sukob spriječio, dosta je važno odrediti pojam privatnog interesa, što ponekad nije lako.³⁷

Kod osoba koje su zaposlene u javnim ili državnim službama, kao javni ili državni dužnosnici, službenici ili namještenici, eventualan sukob interesa reguliran je tzv. zakonodavstvom sukoba interesa. Tim se odredbama nastoji spriječiti u prvom redu pojavljivanje situacije sukoba interesa navedenih osoba, a zatim se propisuju i posljedice ako do takvog sukoba dođe odnosno ako te osobe ostvaruju osobne interese i probitke na štetu javnog interesa. Što se tiče primanja darova navedenih osoba, u spomenutom zakonodavstvu postoje dva stajališta, od kojih je jedno da se darovi u načelu ne smiju primati, ali se pod nekim iznimnim uvjetima to dopušta, a drugo je da se taksativno navode darovi kojih je primanje dopušteno, ali je to primanje obvezno prijaviti.³⁸ U

---

³⁶ Ibid

³⁷ D. Derenčinović, Konvencija UN protiv korupcije i njezino značenje za RH - mjere za sprječavanje korupcije (čl. 5. do 14.), *Pravo i porezi*, 13 (2004), 3, str. 41.

³⁸ Za više vidi D. Derenčinović, *Kazneno djelo davanja mita u hrvatskom i usporednom kaznenom zakonodavstvu i sudskoj praksi – kritička analiza dijelova inkriminacije i nekoliko prijedloga de lege ferenda*, *Hrvatska pravna revija*, 1 (2001), 3, str. 65.

Republici Hrvatskoj to je regulirano Zakonom o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti (dalje: Zakon o sprječavanju sukoba interesa), u kojem je propisano u članku 8. što se smatra darom, što se ne smatra darom te da “dužnosnik može zadržati samo dar simbolične vrijednosti, i to najviše u vrijednosti do 500,00 kn od istog darovatelja”³⁹, a “ne smije primiti novac bez obzira na vrijednost, drugu vrijednosnicu i dragocjenu kovinu.”⁴⁰ Također je izmjenama Zakona 2008. godine predviđena posebna zaštita “zviždača”, tj. osoba koje su zaposlene u državnoj ili javnoj službi, a prijavile su u dobroj vjeri sumnju na postojanje korupcije u javnom sektoru.

Što se tiče povezanosti korupcije i sukoba interesa, činjenica je da se te pojave isprepleću, ali nisu istovjetne. Primjerice, određena osoba može počinuti kazneno djelo primanja mita, a da nije u sukobu interesa; i obrnuto: može počinuti sukob interesa, a da istovremeno ne čini kazneno djelo primanja mita. Tako osoba koja je zaposlena u javnoj ili državnoj službi i koja primi dar u granicama vrijednosti koji joj Zakon o sprječavanju sukoba interesa dopušta, čini kazneno djelo primanja mita ako postupa s koruptivnom namjernom i namjerava učiniti radnju iz obilježja bića kaznenog djela primanja mita iz članka 347. KZ. S druge strane, osoba koja primi dar izvan granica vrijednosti koje kao dopuštene uzima Zakon o sprječavanju sukoba interesa može biti u sukobu interesa, a da istovremeno ne čini kazneno djelo primanja mita, jer nema koruptivnu namjeru odnosno nema namjeru poduzeti radnje iz članka 347. KZ.

Korupcija može biti i sredstvo u rukama organiziranog kriminala, pogotovo kod kriminalnih organizacija koje su modernizirane, dobro organizirane i koje svoje ciljeve žele postići na razini vlasti, podmićivanjem javnih i državnih dužnosnika i službenika. To je, kako Derenčinović navodi, simbioza “podzemlja i nadzemlja”, koja podzemlju omogućuje bolji opstanak na “sceni”, a nadzemlju izvlačenje znatne materijalne koristi.⁴¹ Još je opasnija implementacija kriminalnog miljea u “nadzemlje”.⁴² Do toga dolazi kada organizirane kriminalne skupine u potpunosti ili djelomično napuste “podzemlje” i infiltriraju se u gospodarstvo, politiku i vlast. Tada vlast postaje korumpirana (sistemska korupcija).⁴³ To je najgora moguća solucija i velika je opasnost za vladavinu prava i funkcioniranje pravne države. Inače, što je bolja hijerarhijska struktura i bolja podjela poslova unutar kriminalnih organizacija, to su i sredstva

---

³⁹ Čl. 8. st. 3. Zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti (NN 163/03, 94/04, 48/05, 141/06, 50/08) ,www.nn.hr (4.3.2009)

⁴⁰ Ibid., čl. 8. st. 4.

⁴¹ D. Derenčinović, Uvod u kriminologiju i socijalnu patologiju s osnovama kaznenog prava, Sveučilišna tiskara d.o.o., Zagreb, 2004, str. 132.

⁴² Ibid.

⁴³ Ibid., str. 133.

kojima one žele ostvariti svoje ciljeve rafiniranija. Slobodno se može reći da je danas u svijetu korupcija najzastupljenije sredstvo za ostvarivanje ciljeva kriminalnih udruženja.

3. DINAMIKA KRETANJA PRIJAVLJENIH, OPTUŽENIH I OSUĐENIH OSOBA ZA KAZNENA DJELA PASIVNOG PODMIĆIVANJA U REPUBLICI HRVATSKOJ U 2006. I 2007. GODINI

Unatoč raširenoj percepciji o postojanju korupcije, statistički podaci Državnog zavoda za statistiku pokazuju sasvim drugačiju sliku. Tako, primjerice, u Republici Hrvatskoj, prema podacima Državnog zavoda za statistiku (dalje DZS) u 2006. godini:

- za kazneno djelo primanja mita iz članka 347. st.1. KZ bilo je prijavljeno trideset i sedam (37) osoba, od kojih su optužene dvadeset i dvije (22) osobe te osuđeno jedanaest (11) osoba;
- za kazneno djelo primanja mita iz članka 347. st.2. KZ, bilo je prijavljeno devet (9) osoba, od kojih su optužene četiri (4) osobe, a osuđena je jedna (1) osoba;
- za kazneno djelo primanja mita iz članka 347. st. 3. KZ bile su prijavljene tri (3) osobe, od kojih je optužena jedna (1) osoba, koja je i osuđena⁴⁴;
- za korupcijska kaznena djela privatnog sektora iz članka 294. a KZ, odnosno primanje mita u gospodarskom poslovanju, nije bilo nijedne prijave⁴⁵.

Prema podacima DZS-a za 2007. godinu:

- za kazneno djelo primanja mita iz članka 347. st. 1. KZ bilo je prijavljeno pedeset i pet (55) osoba, od kojih je optužena dvadeset i jedna (21) osoba, a osuđenih je šesnaest (16);
- za kazneno djelo primanja mita iz članka 347. st. 2. KZ bilo je prijavljeno jedanaest (11) osoba, od kojih su optužene četiri (4), a osuđene tri (3) osobe,⁴⁶
- za kazneno djelo primanja mita iz članka 347. st. 3. KZ nije bila prijavljena nijedna osoba, kao ni za korupcijska kaznena djela privatnog sektora iz članka 294.a KZ odnosno primanja mita u gospodarskom poslovanju.⁴⁷

---

⁴⁴ Republika Hrvatska, Državni zavod za statistiku, Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2006. godini, 1339, Statistička izvješća, Zagreb, 2007, ISSN 1332-1668, str. 58, 103, 158.

⁴⁵ Supra, 44, str 54, 156.

⁴⁶ Republika Hrvatska, Državni zavod za statistiku, Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2007.godini, 1366, Statistička izvješća, Zagreb, 2008, ISSN 1332-1668, str. 78, 118, 190.

⁴⁷ Supra, 46, str. 72, 116, 188.

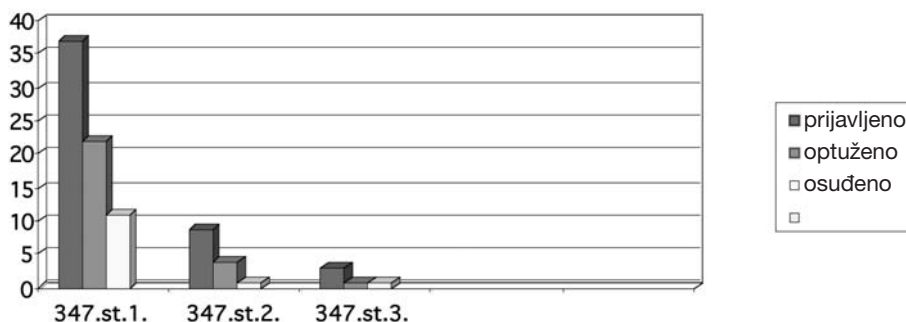
Tablica 1.

Statistički prikaz podnesenih prijava, optužbi i osuda za kaznena djela pasivnog podmićivanja za 2006. i 2007. godinu na području Republike Hrvatske

Godina	Primanje mita iz čl. 347. st. 1. KZ		Primanje mita iz čl. 347. st. 2. KZ		Primanje mita iz čl. 347. st. 3. KZ	
	2006.	2007.	2006.	2007.	2006.	2007.
Prijave	37	55	9	11	3	0
Optužbe	22	21	4	4	1	0
Osude	11	16	1	3	1	0

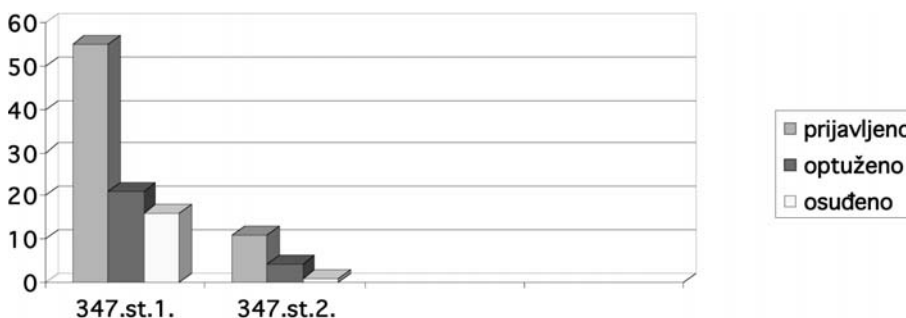
Graf 1.

Grafički prikaz podnesenih prijava, optužbi i osuda za kaznena djela pasivnog podmićivanja za 2006. godinu na području Republike Hrvatske

Graf 2.

Grafički prikaz podnesenih prijava, optužbi i osuda za kaznena djela pasivnog podmićivanja za 2007. godinu na području Republike Hrvatske

Razlog prikazanom najvjerojatnije je u već spomenutim razlozima nepovjerenja u pravosuđe i pravosudni sustav zbog čega se ta kaznena djela ne prijavljuju, pa je velika njihova tamna brojka.

Usporedbom stanja odnosno prijava, optužbi i osuda za kaznena djela pasivnog podmićivanja u našoj državi u 2006. godini i 2007. godini (tablica 1) sa stanjem u Finskoj za ista kaznena djela, u kojoj je u razdoblju od 1996. do 2005. godine za kazneno djelo pasivnog podmićivanja bilo prijavljeno pedeset i šest (56) osoba, procesuirano četrnaest (14), od kojih je devet (9) osuđeno i za pet (5) osoba donesena je presuda kojom se optužba odbija,⁴⁸ lako se može vidjeti da je u dvije godine u RH za kazneno djelo primanja mita bilo dvadeset i sedam (27) osuđenih osoba (11+16), odnosno tri puta više nego u Finskoj, i to u razdoblju od 9 godina.

Nadalje, u Slovačkoj je 2006. godine za kaznena djela aktivnog i pasivnog podmićivanja zajedno procesuirano 159 osoba, od čega je osuđeno 67 osoba.⁴⁹ Ako te podatke usporedimo s našima za 2006. godinu, proizlazi da su u Republici Hrvatskoj, za kaznena djela aktivnog i pasivnog podmićivanja ukupno bile osuđene 44 osobe,⁵⁰ što bi značilo da je korupcija, ako je promatramo kroz kaznena djela aktivnog i pasivnog podmićivanja, manje zastupljena u Hrvatskoj negoli u Republici Slovačkoj. Međutim Slovačka je na ljestvici *Transparency International* bila na 49. mjestu sa 4,7 *CPI*, a Hrvatska na 69. mjestu sa 3,4 *CPI*.⁵¹

4. KAZNENO DJELO PRIMANJA MITA U HRVATSKOM POZITIVNOPRAVNOM UREĐENJU

Kaznena djela pasivnog podmićivanja koja poznaje hrvatski Kazneni zakon jesu kazneno djelo primanja mita iz članka 347. KZ kao službeničko kazneno djelo i kazneno djelo primanja mita u gospodarskom poslovanju iz članka 294.a KZ kao gospodarsko kazneno djelo (ulazi u skupinu kaznenih djela protiv poštenog tržišnog natjecanja). Kaznena djela pasivnog podmićivanja koja inkriminiraju korupciju u užem smislu riječi nalaze se kako u glavi XXV. Kaznenog zakona (dalje KZ) među kaznenim djelima protiv službene dužnosti u

---

⁴⁸ www.coe.int/greco, GRECO, Third Evaluation Round, Evaluation Report on Finland on Incriminations (ETS 173 and 191, GPC2), (Theme I), str. 7 (3.3.2009)

⁴⁹ www.coe.int/greco, GRECO, Third Evaluation Round, Evaluation Report on the Slovak Republic on Incriminations (ETS 173 and 191, GPC2), (Theme I), str. 8 (3.3.2009)

⁵⁰ Prema podacima DZS u 2006. godini za kazneno djelo aktivnog podmićivanja bilo je ukupno (čl. 348. st. 1. i čl. 348. st. 2. KZ) osuđeno 30 osoba (30 osoba za čl. 238. st. 1. KZ i nijedna za čl. 348. st. 2. KZ), supra, 45.

⁵¹ www.transparency.org (2.3.2009)

vidu kaznenog djela primanja mita iz članka 347. KZ, što predstavlja korupciju u javnom sektoru, tako i u glavi XXI. KZ među kaznenim djelima protiv sigurnosti platnog prometa i poslovanja u vidu kaznenog djela primanja mita u gospodarskom poslovanju iz članka 294.a KZ, koje predstavlja korupciju u privatnom sektoru. Time se jasno može vidjeti da pojavnici oblici korupcije nisu ograničeni na javni sektor, već se javljaju i u privatnom sektoru.

4.1. Karakteristike kaznenog djela primanja mita (članak 347. KZ)⁵²

Kazneno djelo primanja mita iz članka 347. KZ smješteno je u glavu XXV. među kaznena djelima protiv službene dužnosti.⁵³ To je kazneno djelo pasivnog podmičivanja i prema formalnom kriteriju spada u prava, opća, službenička kaznena djela, a prema materijalnom kriteriju u četvrtu skupinu odnosno u kaznena djela podmičivanja. Cilj propisivanja tih kaznenih djela je poboljšanje rada uprave iz svih aspekata, sprječavanje osoba koje su zaposlene u upravnim tijelima da svojim nesavjesnim, nezakonitim postupanjem ili nezainteresiranošću za svoj posao i radne dužnosti onemogućuju građane ili im otežavaju ostvarivanje njihovih prava pred tim tijelima.⁵⁴ Nadalje, željelo se zaštititi i osigurati učinkovito, zakonito i savjesno obavljanje službene dužnosti osoba koje su zaposlene u tijelima državne uprave, tijelima lokalne samouprave i uprave, tijelima lokalne samouprave i u ostalim pravnim osobama kojima su podijeljene javne ovlasti te onemogućiti zlouporabe koje bi mogle nastati u vezi s obavljanjem tih dužnosti,⁵⁵ odnosno željelo se u što većoj mjeri suzbiti pojavu korupcije.

---

⁵² Članak 347. stavak 1. KZ: "Službena ili odgovorna osoba koja zahtijeva ili primi dar ili kakvu drugu korist, ili koja primi obećanje dara ili kakve druge koristi da u granicama svoje ovlasti obavi službenu ili drugu radnju koju ne bi smjela obaviti, ili da ne obavi službenu ili drugu radnju koju bi morala obaviti, kaznit će se kaznom zatvora od jedne od osam godina."

Stavak 2.: "Službena ili odgovorna osoba koja zahtijeva ili primi dar ili kakvu drugu korist ili koja primi obećanje dara ili kakve koristi, da u granicama svoje ovlasti obavi službenu ili drugu radnju koju bi morala obaviti, ili da ne obavi službenu ili drugu radnju koju ne bi smjela obaviti, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina."

Stavak 3.: "Službena ili odgovorna osoba koja nakon obavljanja odnosno neobavljanja službene ili druge radnje navedene u stavku 1. i 2. ovog članka, a u svezi s njom, zahtijeva ili primi dar ili kakvu drugu korist, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine."

Stavak 4.: "Primljeni dar ili druga imovinska korist oduzet će se." Supra, 29, str. 725.

⁵³ Za više vidi G. Mršić, Kaznena djela protiv službene dužnosti – poseban osvrt na korupcijska kaznena djela, Radno pravo (2006) 10, str. 54. - 59.

⁵⁴ I. Bojanić, L. Cvitanović, D. Derenčinović, V. Grozdanić, A. Kurtović, P. Noveselec, K. Turković, Posebni dio kaznenog prava, prvo izdanje, Zagreb, 2007, str. 399.

⁵⁵ Ibid.

U 1. stavku članka 347. KZ propisuje pravo pasivno podmićivanje, kad službena ili odgovorna osoba s ciljem stjecanja kakve protupravne koristi (imovinske ili neimovinske) odnosno primanja mita, učini nešto u granicama svojih ovlasti što ne bi smjela obaviti ili ne učini ono što bi morala. To je primjer nužnog sudioništva u kojem biće kaznenog djela pretpostavlja sudjelovanje više osoba, tako da je ovdje riječ o tzv. deliktu susretanja kod kojeg sudionici imaju različite uloge, ali se njihovi interesi susreću.⁵⁶ Drugim riječima, za ostvarenje obilježja zakonskog opisa potrebno je sudjelovanje više osoba od kojih je svaka počinitelj nekog kaznenog djela. U ovoj situaciji, kao nužnom sudioništvu, radilo bi se o tome da je jedna osoba počinitelj kaznenog djela primanja mita (osoba koja prima mito), dok je druga osoba (osoba koja daje mito) počinitelj kaznenog djela davanja mita.⁵⁷ Međutim ne mora se uvijek raditi o deliktu susretanja. Primjer toga je ako osoba odbije primiti mito.

U stavku 2. riječ je o nepravom pasivnom podmićivanju. Ovdje je počinitelj službena ili odgovorna osoba koja s ciljem stjecanja protupravne koristi učini nešto u granicama svojih ovlasti što je ionako trebala/morala učiniti, kako bi se laički reklo požuri obavljanje, tj. ostvarivanje kakvog prava ili interesa stranke, odnosno ne učini nešto što ionako ne bi smjela učiniti. Zakonodavac je ovdje predvidio blaže kažnjavanje, jer prema njegovu zaključku postoji manja opasnost za zaštićena pravna dobra budući da počinitelj ipak postupa u granicama svojih ovlasti.⁵⁸ Međutim pitanje je što je veća opasnost za funkcioniranje državnog aparata jer u ovom slučaju dolazi do privatizacije službe radi ostvarivanja nekih osobnih probitaka, tako da zapravo, bez obzira na propisanu kaznu, ne mora značiti da je ovaj oblik kaznenog djela primanja mita lakši od oblika propisanog u st. 1. ovog članka, odnosno da je lakši od pravog pasivnog podmićivanja.⁵⁹

Gledano s vremenskog aspekta, radnja koju službena ili odgovorna osoba treba poduzeti u odnosu prema mitu koje se prima, zahtijeva i sl. događa se ili istovremeno ili je ta radnja buduća u odnosu na mito, odnosno prije se daje mito, a potom se poduzima radnja.⁶⁰ Ovdje se postavlja još jedno pitanje. Pretpostavlja li ovo djelo poduzimanje točno određene odnosno konkretne radnje ili je dovoljno da se mito daje kako bi se dobila naklonost neke osobe da bi ta osoba poduzela neku radnju u budućnosti, kad se to od nje zatraži.⁶¹

---

⁵⁶ P. Novoselec, *Opći dio kaznenog prava*, drugo, izmijenjeno izdanje, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2007, str. 352.

⁵⁷ *Supra*, 55, str. 411

⁵⁸ *Supra*, 55, str. 410.

⁵⁹ *Ibid.*

⁶⁰ *Ibid.*

⁶¹ *Supra*, 55, str. 411.

Današnje stajalište i teorije i prakse bliže je ovoj zadnje spomenutoj varijanti zato što je bit ovog kaznenog djela upravo u “nedopuštenoj razmjeni” odnosno sporazumu o tome između podmičivača i podmićenog.⁶² Potrebno je napomenuti da je pojam službene osobe definiran u članku 89. stavcima 3. i 5. KZ, a pojam odgovorne osobe u članku 89. stavku 7. KZ.

Međutim, nejasna je konstrukcija sadržana u stavku 1. ovog članka koja glasi: “...*da u granicama svoje ovlasti obavi službenu ili drugu radnju koju ne bi smjela obaviti...*” te izričaj u stavku 2. “...*da u granicama svoje ovlasti ... ne obavi službenu ili drugu radnju koju ne bi smjela obaviti.*” Pitanje koje se nameće jest što se smatra pod izrazom “*u granicama svoje ovlasti*”. Ako se pod tim pojmom smatra postupanje unutar službe, tada su ove konstrukcije moguće, pa ako bi osoba postupala izvan granica svojih ovlasti⁶³ odnosno izvan službe, činila bi kazneno djelo zlouporabe položaja i ovlasti iz članka 337. KZ⁶⁴ te je, ovisno o položaju u kojem se našao “primatelj mita” moguće i počinjenje kaznenog djela protuzakonitog posredovanja iz članka 343. KZ. Ako osobe postupaju unutar službe, ali izvan okvira ovlasti određenog radnog mjesta, tada bi se moglo raditi o situaciji koja je gore navedena pod ekstrahiranim dijelom stavka 1. članka 347. KZ. Međutim, ako se pod pojmom “*granica ovlasti*” razumiju ovlasti određenog radnog mjesta odnosno ovlasti određene osobe na postupanje sukladno sklopljenom ugovoru o radu odnosno eventualno postojećem pravilniku, tada samim time što ta osoba poduzima radnju koju ne bi smjela obaviti već postupa izvan granica svojih ovlasti. Po gramatičkom tumačenju, pod izrazom “*u granicama svojih ovlasti*” razumjele bi se sve radnje koje se smiju obaviti, a ne i one koje se ne bi smjele obaviti. Shodno navedenom moglo bi se razmisliti o eventualnom pojašnjenju ove odredbe ili definiranju pojma “*granica ovlasti*” službene ili odgovorne osobe.

Ako službena ili odgovorna osoba obavi radnju koju ne bi smjela obaviti, krši svoju dužnost, pa bi se umjesto danas postojećeg izraza “*da u granicama svoje ovlasti obavi službenu ili drugu radnju koju ne bi smjela obaviti...*” mogao unijeti izraz “*prekoračenje granica ovlasti*” ili “*kršenje dužnosti*”, koji je naveden i Kaznenopravnoj konvenciji o korupciji, ili pak potpuno ukinuti taj izraz, budući da i *Explanatory Report* uz Kaznenopravnu konvenciju o korupciji (dalje: *Explanatory Report*) u članku 2. točki 39. navodi da kaz-

---

⁶² Ibid.

⁶³ O granicama ovlasti odnosno o prekoračenju ovlasti kod kaznenog djela zlouporabe položaja i ovlasti iz čl. 337. KZ pišu P. Novoselec, Uvod u gospodarsko kazneno pravo, Pravni fakultet u Zagrebu, Poslijediplomski studij iz kaznenopravnih znanosti, 2009, str. 52-56, i I. Bojanić, L. Cvitanović, D. Derenčinović, V. Grozdanić, A. Kurtović, P. Noveselec, K. Turković, Posebni dio kaznenog prava, prvo izdanje, Zagreb, 2007, str. 401.

⁶⁴ Za više vidi P. Novoselec, Zlouporaba položaja i ovlasti kao gospodarsko kazneno djelo: kritika jednog zakonodavnog promašaja, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 9 (2002), 1, str. 3-36.

neni djelo pasivnog podmićivanja čini već službena/odgovorna osoba koja primi korist da zauzvrat učini nešto u okviru odnosno u skladu sa svojim dužnostima. U slučaju kršenja dužnosti odnosno neispunjavanja dužnosti (neobavljanje radnje koju bi službena ili odgovorna osoba morala obaviti) prema *Explanatory Report* trebalo bi biti predviđeno teže kažnjavanje, odnosno to bi djelo bilo kvalificirani oblik pasivnog podmićivanja, što odgovara sadašnjem uređenju u stavku 1. članka 347. KZ, ali to nije nužno za postojanje djela pasivnog podmićivanja. Tako bi stavak 1. članka 347. KZ mogao glasniti: “*Službena ili odgovorna osoba koja zahtijeva ili primi dar ili kakvu drugu korist, ili koja primi obećanje dara ili kakve koristi da kršenjem dužnosti odnosno prekoračenjem granica ovlasti obavi službenu ili drugu radnju ili da u granicama svojih ovlasti ne obavi službenu ili drugu radnju koju bi morala obaviti...*” Stavak 2. istog članka mogao bi glasniti: “*Službena ili odgovorna osoba koja... da u granicama svoje ovlasti obavi službenu ili drugu radnju koju bi morala obaviti ili da ne obavi službenu ili drugu radnju prekoračenjem granica ovlasti odnosno kršenjem dužnost.*”

U 3. stavku ovog članka riječ je o naknadnom pasivnom podmićivanju, za koje je propisano kažnjavanje službene ili odgovorne osobe koja je primila, zahtijevala i sl. kakvu protupravnu korist (dar ili drugu korist) odnosno mito, nakon što je obavila ili nije obavila radnju (službenu ili neku drugu). U ovom obliku primanja mita traži se uzročna veza između postupanja odnosno propuštanja službene ili odgovorne osobe i naknadnog primanja odnosno zahtijevanja mita (dara ili druge koristi), a dokazivanje te veze moglo bi biti otežano. Pitanje vremenskog aspekta ovdje se ne postavlja.⁶⁵

Počinitelj ovog kaznenog djela može biti samo službena ili odgovorna osoba pa je ovo djelo *delictum proprium*, odnosno posebno kazneno djelo (po klasifikaciji prema krugu mogućih počinitelja), i to pravo posebno kazneno djelo.⁶⁶

Nadalje, kod ovog kaznenog djela moguće je sudioništvo, kako pomaganje tako i poticanje. O pomaganju će biti riječ uvijek kad između podmićivača i podmićenog postoji posrednik ili više njih. Svaki posrednik je pomagatelj i za njega općenito vrijedi limitirana akcesornost sudioništva odnosno on će odgovarati kad su ostvarena obilježja kaznenog djela primanja mita, a ne postoji neki od razloga isključenja protupravnosti. Krivnja podmićivača i podmićenog neće biti od značenja, jer pomagač odgovara u skladu sa svojom namjerom i kad počinitelj nije kriv, tako da će odgovarati kad zna o čemu je riječ i u tome

---

⁶⁵ Supra, 55, str. 410.

⁶⁶ “Pravo posebno kazneno djelo je ono kod kojeg svojstvo počinitelja utječe na postojanje kaznenog djela.” Supra, 57, str. 155. To znači da ga može počiniti samo osoba koja ima svojstva koja su propisana zakonom za to kazneno djelo, u konkretnom slučaju službena ili odgovorna osoba.

pomaže, odnosno sudjeluje na način da njegov kauzalni doprinos postoji, ali nije bitan.⁶⁷

O poticanju će biti riječ kad osoba potiče službenu ili odgovornu osobu na uzimanje mita. Bitno je istaknuti da neće biti riječ o poticanju ako osoba koja potiče sama daje ili obećava mito, budući da je ta osoba ostvarila obilježja drugog kaznenog djela, a to je davanje mita. Ta će osoba odgovarati samo kao počinitelj kaznenog djela davanja mita iz čl. 348. KZ, jer će se tu raditi o prividnom stjecaju zbog supsidijarnosti kad viši oblik sudjelovanja u počinjenju isključuje odnosno konzumira lakši.⁶⁸ Kod poticanja je sporna primjena tzv. posebnih mjera iz čl. 180. ZKP, kojim su propisane pretpostavke za privremeno ograničavanje ustavnih prava i sloboda građana kako bi se prikupili podaci i dokazi za provedbu kaznenog postupka, pa je između ostalog propisana uporaba prikrivenih istražitelja, simuliranog otkupa predmeta i simulirane potkupnine, ali samo kad njihova uporaba ne predstavlja poticanje na počinjenje kaznenog djela.⁶⁹ Konstrukcija beznačajnog kaznenog djela ovdje nije moguća, budući da se kazneno djelo primanja mita kao srž korupcije smatra ozbiljnim kriminalom, koji kao takav ulazi i u nadležnost USKOK-a i USKOK-ovih sudova, koji su formirani za otkrivanje, progon i suđenje u slučajevima najtežih kaznenih djela, prvenstveno organiziranog kriminala i korupcije, koja predstavljaju ozbiljnu opasnost za normalno funkcioniranje društva u cjelini.

Kazneno djelo dovršeno je samim obećanjem dara ili kakve druge koristi odnosno njihovim zahtijevanjem ili primanjem te nije potrebno da je službena ili odgovorna osoba uistinu obavila radnju zbog koje je navedeno i tražila, tako da je tu riječ o formalnom kaznenom djelu koje se iscrpljuje u samoj radnji i kod kojeg pokušaj nije moguć.⁷⁰ Vrijednost samog dara ili kakve druge koristi irelevantna je za postojanja kaznenog djela. Najvjerojatnije je takvo uređenje u vezi s vrijednosti dara propisano jer se smatralo da nije bitna vrijednost dara sama po sebi, već položaj osobe koja je primila mito. Tako bi, primjerice, bila riječ o sitnoj korupciji ako mito u iznosu 800 kn primi niže-rangirani policijski djelatnik, npr. prometni policajac. Međutim ako isti iznos primi osoba koja je nadređena tom djelatniku, šef policije, ili ministar unutarnjih poslova, tada bi se moglo raditi o "krupnoj" korupciji. Unatoč takvom rješenju i tumačenju, trebalo bi razmisliti o mogućnosti propisivanja kvalifikatornih oblika kaznenog djela primanja mita vezano uz pribavljanje znatne koristi ili velike vrijednosti dara. Zakonski opis takve konstrukcije glasio bi: *"Službena ili odgovorna osoba koja počinjenjem kaznenog djela iz st. 1. ovog*

---

⁶⁷ Supra, 55, str. 412.

⁶⁸ Ibid.

⁶⁹ Ibid.

⁷⁰ Supra, 55, str. 409.

članka ostvari znatnu korist ili primi dar velike vrijednosti, kaznit će se...” Isti izričaj norme mogao bi se predvidjeti i za stavak 2. sadašnjeg članka 347. KZ. Ako je riječ o darovima koje službena ili odgovorna osoba ima pravo primiti na temelju zakona ili drugog pravnog propisa⁷¹ ili o “uobičajenim znacima zahvalnosti”, u tom slučaju neće biti riječ o kaznenom djelu primanja mita ako nema koruptivne namjere.⁷² Eventualno propisivanje kvalifikatornih oblika ne bi bilo loše, jer bi se i “krupna” korupcija na taj način mogla stupnjevati, ne samo odmjerivanjem kazne već i odabirom mjere kazne. Upitno bi bilo je li teže djelo učinio, primjerice, šef policije koji je uzeo 800 kn ili onaj koji je primio na dar sat u vrijednosti 10.000,00 kn. To više ako se uzme u razmatranje da je nekim ponudama teško odoljeti. Kod šefa policije koji je uzeo 800 kn vidljiva je namjera kršenja dužnosti i za mali novac. Nadalje, nije ista kriminalna količina kad primatelj mita zahtijeva dar velike vrijednosti ili kad mu netko to nudi. Rezultat je više-manje isti, ali samo nepravo i nije. Stoga bi se mogao razmotriti i još jedan kvalificirani oblik ovog djela, koji bi glasio: “*Službena ili odgovorna osoba koja zahtijeva dar velike vrijednosti ili znatnu korist, ili obećanje dara velike vrijednosti ili znatne koristi, da u granicama svoje ovlasti obavi službenu ili drugu radnju..., kaznit će se...*” Na identičan način mogla bi se propisati i inkriminacija u vezi sa stavkom 2. ovog članka.

4.2. Kazneno djelo primanja mita u gospodarskom poslovanju (članak 294.a KZ)⁷³

Kazneno djelo primanja mita u gospodarskom poslovanju iz članka 294.a KZ, koje se nalazi u glavi XXI. KZ među kaznenim djelima protiv sigurnosti platnog prometa i poslovanja, uneseno je u naše kazneno zakonodavstvo kao posebno kazneno djelo, i to gospodarsko djelo, izmjenama Kaznenog zakona 2004. godine. Do tada se razmatralo u okviru kaznenog djela primanja

---

⁷¹ Primjerice na temelju Zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti ili kodeksa ponašanja zaposlenih u organima državne uprave. Supra, 55, str. 411.

⁷² Supra, 55, str. 411.

⁷³ **Primanje mita u gospodarskom poslovanju, članak 294.a KZ**

Stavak 1.: “Odgovorna osoba u pravnoj osobi koja se bavi gospodarskim poslovanjem, koja zahtijeva ili primi dar ili kakvu drugu korist, ili koja primi obećanje dara ili kakve druge koristi da prilikom sklapanja posla ili pružanja usluge pogoduje drugoga tako da prouzroči štetu onome koga zastupa, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do osam godina.”

Stavak 2.: “Odgovorna osoba u pravnoj osobi koja se bavi gospodarskim poslovanjem, koja zahtijeva ili primi dar ili kakvu drugu korist, ili koja primi obećanje dara ili kakve druge koristi kao protuuslugu za sklapanje posla ili pružanja usluge, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.”

Stavak 3.: “Primljeni dar ili druga imovinska korist oduzet će se.” Supra, 29, str. 646.

mita iz članka 347. KZ. Primanje mita u gospodarskom poslovanju još se naziva i pasivnim podmićivanjem u privatnom sektoru. Kao i kod pasivnog podmićivanja u javnom sektoru, dvije su vrste aktivnog podmićivanja u privatnom sektoru, pravo i nepravo.

Prvenstveno je potrebno istaknuti da nema opće suglasnosti o tome koja su kaznena djela gospodarska niti postoji lista taksativno nabrojanih kaznenih djela koja bi činila gospodarski kriminalitet.⁷⁴ Unatoč istaknutoj činjenici, Novoselec smatra da se ona ipak mogu odrediti, i to ponajprije kao djela koja povređuju gospodarstvo kao pravno dobro te ugrožavaju odnosno otežavaju njegovo normalno funkcioniranje. Tako bi, prema mišljenju Novoselca, gospodarska kaznena djela bila obuhvaćena glavom XXI. Kaznenog zakona, ali i sporednim kaznenim zakonodavstvom, odnosno odredbama Zakona o trgovačkim društvima, Zakona o deviznom poslovanju, Zakona o tržištu vrijednosnih papira i dr. Sukladno tome u kategoriju gospodarskih kaznenih djela ulazila bi kaznena djela protiv slobodnog tržišnog natjecanja, u vezi s tržišnim papirima, stečajna, carinska, porezna i dr.⁷⁵ Međutim pod gospodarskim kaznenim djelima smatraju se i klasični imovinski delikti ako su počinjeni u gospodarskom poslovanju, primjerice kazneno djelo prijevare u gospodarskom poslovanju (članak 293. KZ).⁷⁶ Gospodarsko kazneno djelo može biti bilo koje klasično imovinsko djelo koje je povezano s proizvodnjom odnosno pružanjem usluga te drugim djelatnostima kojima se pridonosi gospodarstvu zemlje.⁷⁷ Za ta kaznena djela karakteristično je da vrlo često imaju kobne posljedice za gospodarstvo odnosno da uzrokuju štete velikih razmjera na gospodarskom planu kojima se ugrožava i gospodarski sustav zemlje, da ih nerijetko čine ugledni građani, vrlo često poslovni ljudi ili osobe koje se nalaze na istaknutim položajima (kriminalitet bijelog ovratnika) te da su sredstva počinjenja tih djela vrlo sofisticirana.⁷⁸ Kako su počinitelji tih djela najčešće poduzetnici te trgovačka društva kao pravne osobe, Zakonom o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela⁷⁹ predviđena je odgovornost pravnih osoba za kaznena djela, ali nije naveden katalog kaznenih djela za koja bi pravne osobe bile odgovorne, već je krug kaznenih djela definiran povređivanjem dužnosti pravne osobe odnosno pribavljanjem ili namjeravanim pribavljanjem protupravne imovinske koristi.⁸⁰ Gospodarska kaznena djela mogu se podijeliti na

---

⁷⁴ Supra, 55, str. 312.

⁷⁵ Supra, 55, str. 313.

⁷⁶ Supra, 55, str. 312.

⁷⁷ Supra, 55, str. 313.

⁷⁸ Ibid.

⁷⁹ Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela donesen je 11. rujna 2003., a stupio je na snagu 25. ožujka 2004.

⁸⁰ D. Derenčinović, Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela s uvodnim napomenama, komentarskim bilješkama, pojmovnim kazalom i priložima, NOCCI d.o.o., Zagreb, 2003, str. 42 (čl. 3. st. 1. ZOPKD).

dvije veće skupine, i to na insolventijska kaznena djela te na kaznena djela protiv tržišnog natjecanja koja se dalje mogu razvrstati na kaznena djela protiv slobodnog tržišnog natjecanja i protiv poštenog tržišnog natjecanja.⁸¹ U ovo potonje ulazi i kazneno djelo primanja mita u gospodarskom poslovanju iz članka 294.a KZ.⁸²

Pravo pasivno podmićivanje u gospodarskom poslovanju sadržano je u stavku 1. ovog članka, a čini ga “odgovorna osoba u pravnoj osobi koja se bavi gospodarskim poslovanjem, koja zahtijeva ili primi dar ili kakvu drugu korist, ili koja primi obećanje dara ili kakve druge koristi da prilikom sklapanja posla ili pružanja usluge pogoduje drugoga tako da prouzroči štetu onome koga zastupa.”⁸³ Prema Novoselcu, za postojanje tog oblika kaznenog djela nije potrebno da šteta, koja ne mora biti samo imovinska, stvarno i nastupi. Za dovršenje djela nije potrebno da je sklopljen posao ili pružena usluga s ciljem koje se mito daje, već je djelo dovršeno kako korupcijskim sporazumom između davatelja i primatelja mita, tako i u trenutku kad odgovorna osoba u pravnoj osobi zahtijeva dar ili obećanje dara ili kakve druge koristi, što bi značilo da za dovršenje tog oblika kaznenog djela nije potrebno čak ni postojanje korupcijskog sporazuma.⁸⁴ Iz iznesenog je razvidno da pokušaj nije moguć kod tog kaznenog djela. Kad bi šteta ipak nastupila, bila bi riječ o stjecaju primanja mita u gospodarskom poslovanju iz članka 294.a KZ i zlouporabe položaja i ovlasti iz članka 337. stavka 3. ili 4. KZ.⁸⁵

U stavku 2. istog članka riječ je o nepravom pasivnom podmićivanju koje čini “odgovorna osoba u pravnoj osobi koja se bavi gospodarskim poslovanjem, koja zahtijeva ili primi dar ili kakvu drugu korist, ili koja primi obećanje dara ili kakve druge koristi kao protuuslugu za sklapanje posla ili pružanja usluge”.⁸⁶ Iz zakonskog opisa tog djela proizlazi da će odgovorna osoba u pravnoj osobi počinuti kazneno djelo iz stavka 2. ovog članka i kad njezina radnja nije protupravna odnosno nije poduzeta radnja kojom bi mogla nastupiti šteta osobi koju zastupa, već je bitno da je radnja poduzeta kao protuusluga za sklapanje posla ili pružanje usluge.⁸⁷ Za taj oblik primanja mita u gospodarskom poslovanju propisano je blaže kažnjavanje nego za oblik iz

---

⁸¹ Supra, 55, str. 328, 332, 333.

⁸² Supra, 55, str. 335.

⁸³ Supra, 29, str. 646.

⁸⁴ Primjerice ako netko da mito članu uprave dioničkog društva kako bi član uprave neko me dodijelio posao, iako ta osoba ne nudi najpovoljnije uvjete za obavljanje tog posla, pa bi društvu koje taj član uprave zastupa mogla nastupiti šteta, tada je član uprave počinio kazneno djelo iz članka 294.a stavka 1.KZ.

⁸⁵ Supra, 55, str. 336.

⁸⁶ Supra, 29, str. 646.

⁸⁷ Supra, 55, str. 336.

stavka 1. ovog članka upravo zato što se za postojanje tog oblika kaznenog djela ne traži da je radnja odgovorne osobe protupravna.

U stavku 3. istog članka propisano je da će se “primljeni dar ili druga imovinska korist oduzeti”.⁸⁸

Kod ovog kaznenog djela postavlja se pitanje što je s osobama koje obavljaju gospodarsku djelatnost, ali se ne mogu podvesti pod pojam odgovorne osobe u pravnoj osobi kako je definirana člankom 89. stavkom 7. KZ. Primjere, obrtnici ili osobe koje pružaju usluge koje nisu u sferi čisto gospodarske djelatnosti, već i pravne, npr. odvjetnici. Stoga bi se možda mogla razmotriti promjena izričaja norme članka 294.a KZ tako da se umjesto “odgovorne osobe u pravnoj osobi koja se bavi gospodarskim poslovanjem” uvede izraz “tko”, to više što je u članku 8. Kaznenopravne konvencije o korupciji rečeno da bi se za kazneno djelo pasivnog podmićivanja trebala kazniti bilo koja osoba koja obavljajući određene poslovne aktivnosti stječe bilo koju nepripadnu korist za kršenje svojih dužnosti odnosno obveza. Tako bi norma iz članka 294.a stavka 1. KZ mogla glasiti: “*Tko zahtijeva ili primi dar ili kakvu drugu korist, ili primi obećanje dara ili kakve druge koristi ...*” Analogno bi se moglo primijeniti i na stavak 2. tog članka.

Mogao bi se potpuno izmijeniti izričaj norme članka 294.a KZ tako da bi mogao glasiti: “*Tko zahtijeva ili primi dar ili kakvu drugu korist, ili primi obećanje dara ili kakve druge koristi za sebe ili drugoga, da u sklopu poslovne aktivnosti što učini ili ne učini s ciljem kršenja svojih dužnosti/obveza...*”

Nadalje bi se mogao predvidjeti kvalifikatorni oblik za primanje znatne koristi i dara veće vrijednosti, ali i za znatnu štetu⁸⁹ te imovinsku štetu velikih razmjera.⁹⁰ Shodno navedenom, izričaj norme mogao bi glasiti: “*Tko počini kazneno djelo iz stavka 1. ovog članka te ostvari znatnu korist ili primi dar velike vrijednosti ili prouzroči znatnu štetu, kaznit će se...*” Norma koja bi se odnosila na stavak 2. članka 294.a KZ glasila bi: “*Tko počini kazneno djelo iz stavka 2. ovog članka te ostvari znatnu korist ili primi dar velike vrijednosti, kaznit će se...*”

Na taj način izbjegla bi se moguća konstrukcija stjecaja kaznenog djela primanja mita u gospodarskom poslovanju iz članka 294.a KZ i zlouporabe položaja i ovlasti iz članka 337. stavaka 3. i 4. KZ te bi se moglo suditi samo za kvalificirani oblik kaznenog djela iz članka 294.a KZ, a zlouporaba položaja i ovlasti iz članka 337. stavaka 3. i 4. KZ bila bi prema djelu iz članka 294.a KZ supsidijarno kazneno djelo. I na ovo djelo moglo bi se primijeniti isto što je rečeno kod službeničkog kaznenog djela primanja mita u vezi s

---

⁸⁸ Supra, 29, str. 647.

⁸⁹ Znatna šteta mogla bi biti neimovinska i imovinska. Pod znatnom imovinskom štetom smatra se šteta u vrijednosti od 30.000,00 kn.

⁹⁰ Šteta u vrijednosti od 300.000,00 kn.

razlikovanjem zahtijevanja dara veće vrijednosti odnosno znatne koristi od primanja takvog dara odnosno koristi. Tako bi kvalificirani oblik mogao glasniti: *“Tko zahtijeva dar velike vrijednosti ili znatnu korist ili zahtijeva obećanje dara velike vrijednosti ili obećanje znatne koristi da prilikom sklapanja posla ili..., kaznit će se...”* Identičan izričaj norme mogao bi se propisati i za stavak 2. članka 294.a KZ.

4.3. Usporedni prikaz kaznenih djela pasivnog podmićivanja prema hrvatskom Kaznenom zakonu

Kao što je već rečeno, oba kaznena djela pasivnog podmićivanja poznaju dva oblika podmićivanja, i to “pravo” i “nepravo” podmićivanje. Kod oba kaznena djela predviđeno je teže kažnjavanje za pravo pasivno podmićivanje negoli za nepravo.⁹¹ Navedena kaznena djela vrlo su slična, ali i različita, ne samo po svom mjestu u Kaznenom zakonu, iz čega se jasno vidi da služe zaštiti različitih pravnih dobara, već i samim zakonskim opisom i izričajem. Također, za razliku od kaznenog djela primanja mita iz članka 347. KZ, primanje mita u gospodarskom poslovanju iz članka 294.a KZ nema inkriminirano naknadno pasivno podmićivanje. Radi jasnijeg prikaza sličnosti i razlika između tih dvaju kaznenih djela, ta će djela biti tablično prikazana kroz njihove elemente radi lakše usporedbe.

---

⁹¹ Supra, 55, str. 335.

Tablica 2.

Kaznena djela pasivnog podmićivanja u Republici Hrvatskoj

	Primanje mita iz čl. 347. KZ (javni sektor)			Primanje mita u gospodarskom poslovanju iz čl. 294.a KZ (privatni sektor)	
	Pravo podmićivanje (st. 1.)	Nepravo podmićivanje (st. 2.)	Naknadno podmićivanje (st. 3.)	Pravo podmićivanje (st. 1.)	Nepravo podmićivanje (st. 2.)
Počinitelj	Službena ili odgovorna osoba	Službena ili odgovorna osoba	Službena ili odgovorna osoba	Odgovorna osoba u pravnoj osobi koja se bavi gospodarskim poslovanjem	Odgovorna osoba u pravnoj osobi koja se bavi gospodarskim poslovanjem
Radnja počinitelja	Zahtijevanje, primanje ili primanje obećanja	Zahtijevanje, primanje ili primanje obećanja	Zahtijevanje ili primanje nakon što je poduzeta neka radnja iz st. 1. ili 2.	Zahtijevanje, primanje ili primanje obećanja	Zahtijevanje, primanje ili primanje obećanja
Mito	Dar ili druga korist	Dar ili druga korist	Dar ili druga korist	Dar ili druga korist	Dar ili druga korist
Osoba koja daje mito	Bilo koja osoba	Bilo koja osoba	Bilo koja osoba	Bilo koja osoba	Bilo koja osoba
Radnja koja se treba poduzeti	U granicama ovlasti obaviti službenu ili drugu radnju koja se ne bi smjela obaviti ili ne obaviti službenu ili drugu radnju koja se mora obaviti	U granicama ovlasti obaviti službenu ili drugu radnju koja bi se morala obaviti ili ne obaviti službenu ili drugu radnju koja se mora obaviti	Radnje iz st. 1. i 2., tj. u granicama ovlasti obaviti službenu ili drugu radnju koja se ne bi smjela obaviti ili ne obaviti službenu ili drugu radnju koja bi se morala obaviti odnosno obaviti službenu ili drugu radnju koja bi se morala obaviti ili ne obaviti službenu ili drugu radnju koja se ne bi smjela obaviti	Prilikom sklapanja posla ili pružanja usluge pogodovati drugoga, tako da se uzrokuje šteta onome koga zastupa odgovorna osoba	Učiniti protuuslugu za sklapanje posla ili pružanje usluge
Sankcije	Kazna zatvora od 1 do 8 godina	Kazna zatvora od 6 mjeseci do 5 godina	Novčana kazna ili kazna zatvora do 1 godine	Kazna zatvora od 1 do 8 godina	Kazna zatvora od 6 mjeseci do 5 godina

5. USPOREDNI PRIKAZ PASIVNOG PODMIĆIVANJA U KAZNENIM ZAKONODAVSTVIMA FINSKE I SLOVAČKE

U ovom poglavlju bit će izložena kaznena djela primanja mita u zakonodavstvima Finske i Republike Slovačke, nakon čega će uslijediti usporedni prikaz hrvatskog i finskog odnosno slovačkog kaznenog zakonodavstva s obzirom na navedena kaznena djela.

5.1. Kaznena djela primanja mita u finskom kaznenom zakonodavstvu

Finska je ratificirala Kaznenopravnu konvenciju o korupciji 3. listopada 2002. koja je stupila na snagu za Finsku 1. veljače 2003. Međutim Finska je stavila rezervu na članak 12. (protuzakonito posredovanje - *trading in influence*) i na članak 17. (nadležnost - *jurisdiction*) Konvencije, a nije potpisala niti ratificirala Dodatni protokol uz Kaznenopravnu konvenciju o korupciji.⁹² U svojem kaznenom zakonodavstvu inkriminirala je kaznena djela davanja i primanja mita, kaznena djela davanja i primanja mita od članova finskog Parlamenta te kaznena djela davanja i primanja mita u privatnom sektoru. Nadalje, Finska u svojem kaznenom zakonodavstvu nije inkriminirala protuzakonito posredovanje (*trading in influence*) budući da je na članak 12. Kaznenopravne konvencije o korupciji stavila rezervu.

U finskom kaznenom zakonodavstvu pasivno podmićivanje regulirano je kroz četiri kaznena djela u javnom sektoru i jedno kazneno djelo u privatnom sektoru. Kaznena djela pasivnog podmićivanja u javnom sektoru nalaze se u glavi 40. finskog Kaznenog zakona (kaznena djela protiv službene dužnosti), i to su kazneno djelo primanja mita iz članka 1. FKZ, kvalificirani oblik primanja mita iz članka 2. FKZ, privilegirani oblik primanja mita iz članka 3. FKZ i primanje mita člana Parlamenta iz članka 4. FKZ. U privatnom sektoru pasivno podmićivanje regulirano je kaznenim djelom primanja mita u poslovanju iz članka 8. FKZ, a nalazi se u glavi 30. FKZ, među kaznenim djelima protiv sigurnosti poslovanja.

Člankom 1. FKZ reguliran je temeljni oblik kaznenog djela primanja mita (**primanje mita**⁹³) koje čini "javni dužnosnik/službenik ako za obavljanje

---

⁹² Supra, 49, str. 3.

⁹³ "Passive bribery

Chapter 40 - Offences in office (604/2002)

Section 1 - Acceptance of a bribe (604/2002)

If a public official, for his/her actions while in service, for himself/herself or for another,

1. asks for a gift or other unjustified benefit or otherwise takes an initiative in order to receive such benefit,

svojih službenih radnji, za sebe ili za drugoga (stavak 1.) zahtijeva dar ili drugu nezakonitu (nepripadnu ili neopravdanu) korist ili na drugi način inicira davanje takve koristi (stavak 2.) te primi dar ili drugu korist koja utječe ili bi trebala ili mogla utjecati na rečenu (obećanu) radnju ili (stavak 3.) pristane na dar ili drugu korist opisanu u stavku 2., ili na njihovo obećanje ili ponudu”. Za ovaj oblik djela predviđeno je kažnjavanje novčanom kaznom ili kaznom zatvora do dvije godine. Također ista kazna predviđena je i za javnog dužnosnika/službenika, koji u “obavljanju službene dužnosti pristane na davanje dara ili druge koristi koja je opisana u stavku 1. i 2. drugoj osobi ili pristane na obećanje ponuđenog”. Predviđeno je da javni dužnosnik/službenik može biti otpušten iz službe “ako iz načina počinjenja djela proizlazi da očito nije sposoban za obavljanje svojih dužnosti.”

Člankom 2. FKZ propisan je “**kvalificirani oblik primanja mita**”.⁹⁴ To je djelo počinjeno “ako primanje mita (stavak 1.) uvjetuje javni dužnosnik/službenik za obavljanje svojih radnji ili mu je namjera da zbog dara ili koristi postupa suprotno svojim dužnostima te na taj način davatelj mita (podmićivač) ili druga osoba ostvari znatnu korist ili uzrokuje drugoj osobi znatan gubitak ili štetu, ili je (stavak 2.) dar ili korist znatne vrijednosti te kvalificirani oblik mita postoji i kad su istodobno (kumulativno) ostvarena obilježja djela iz ovog stavka i iz stavka 1. ovog članka.” Za ovaj oblik pasivnog podmićivanja predviđeno je kažnjavanje počinitelja kaznom zatvora od četiri mjeseca do četiri godine te otpuštanje iz službe.

-
2. *accepts a gift or other benefit which influences, which is intended to influence or which is conducive to influencing him/her in said actions, or*
  3. *agrees to the gift or other benefit referred to in paragraph 2 or to a promise or offer thereof, he/she shall be sentenced for acceptance of a bribe also if for his/her actions while in service agrees to the giving of the gift or other benefit referred to in subsection 1(2) to another or to a promise of offer thereof. A public official may also be sentenced to dismissal if the offence demonstrates that she/he is manifestly unfit for his/her duties.”* www.coe.int/greco, supra, 49, str. 4.

⁹⁴ “**Section 2 - Aggravated acceptance of a bribe (604/2002)**

If in the acceptance of a bribe

1. *the public official stipulates the bribe as a condition for his/her actions or it is his/her intention, because of the gift or benefit, to act in a manner contrary to his/her duties to the considerable benefit of the party giving the gift or of another, or to the considerable loss or detriment of another, or*
2. *the gift or benefit is of significant value*
and acceptance of a bribe is aggravated also when assessed as a whole, the public official shall be sentenced for aggravated acceptance of a bribe to imprisonment for at least four months and at most four years and in addition to dismissal from office.” www.coe.int/greco, supra, 49, str. 4.

Člankom 3. FKZ predviđen je “**privilegirani oblik primanja mita**”⁹⁵ koji je ostvaren “ako javni dužnosnik/službenik za sebe ili drugog (stavak 1.) zahtijeva dar ili drugu nezakonitu (nepripadnu) korist ili na drugi način inicira davanje takve koristi, ili (stavak 2.) prima ili pristaje na dar ili drugu korist ili pristaje na obećanje dara ili druge koristi, kako bi poduzeo radnje koje bi mogle dovesti do slabljenja povjerenja u nepristranost radnji koje poduzimaju vlasti”. Bitno je da počinitelj prima dar te poduzima radnju znajući da njegovi postupci mogu izazvati sumnju odnosno slabljenje povjerenja (trećih osoba) u državnu vlast. Ovaj oblik kaznenog djela supsidijarno je kazneno djelo (i to formalna supsidijarnost) jer je previđeno kažnjavanje za privilegirani oblik primanja mita “ako radnja nije kažnjiva kao primanje mita ili kvalificirani oblik primanja mita”, a kazna koja je predviđena novčana je kazna ili kazna zatvora do šest mjeseci. Privilegirani oblik primanja mita iz stavka 2. FKZ oblik je posredne korupcije jer javni dužnosnik/službenik može primiti korist za sebe ili drugoga.

Člankom 4. FKZ je propisan poseban oblik primanja mita, i to “**primanje mita - pasivno podmićivanje člana (finskog) Parlamenta**”.⁹⁶ To je djelo počinjeno “ako član Parlamenta za sebe ili drugog, (stavak 1.) zahtijeva dar ili drugu nepripadnu (nezakonitu) korist ili na drugi način inicira davanje takve koristi, ili (stavak 2.) primi ili pristane na davanje dara ili druge nepripadne (nezakonite) koristi ili pristane na obećanje dara ili druge koristi i obećanja, kako bi, u zamjenu za navedeno, za vrijeme trajanja svojeg mandata djelovao tako da o pitanju o kojem se raspravlja ili o kojem će raspravljati Parlament, bude odlučeno na određen način”. Predviđeno je kažnjavanje novčanom kaznom ili kaznom zatvora do četiri godine.

---

⁹⁵ “**Section 3 - Bribery violation (604/2002)**

If a public official, for himself/herself or for another

1. *asks for a gift or other unlawful benefit or otherwise takes an initiative in order to receive such a benefit, or*
2. *accepts or agrees to a gift or other benefit or agrees to a promise or offer of such a gift or a benefit so that the actions are conducive to weakening confidence in the impartiality of the actions of authorities, he/she shall be sentenced, if the act is not punishable as the acceptance of a bribe or aggravated acceptance of a bribe, for a bribery violation to a fine or to imprisonment for at most six months.”* www.coe.int/greco, supra, 49, str. 4.

⁹⁶ “**Chapter 40, Section 4 - Acceptance of a bribe as a member of Parliament (604/2002)**
If a member of Parliament, for himself/herself or for another

1. *requests a gift or other unlawful benefit or otherwise takes an initiative in order to receive such a benefit, or*
2. *accepts or agrees to accept a gift or other unlawful benefit or agrees to a promise or offer of such a gift or other benefit and promises, in exchange for the benefit, to act in his/her parliamentary mandate so that a matter being considered or to be considered by Parliament would be decided in a certain way, he/she shall be sentenced for acceptance of a bribe as a member of Parliament to a fine or to imprisonment for at most four years.”* www.coe.int/greco, supra, 49, str. 8.

U navedenom Kaznenom zakonu inkriminirano je i pasivno podmićivanje u privatnom sektoru, koje se nalazi u glavi 30. (Kaznena djela protiv sigurnosti poslovanja) FKZ u članku 8. istog zakona.

Člankom 8. FKZ inkriminirano je “**primanje mita u poslovanju**”⁹⁷ koje čini “osoba koja u poslovanju, kao član administrativnog odbora ili odbora direktora (uprave) ili glavni direktor (predsjednik uprave), revizor ili blagajnik korporacije (društva) ili zaklade uključene u poslovanje ili u obavljanju dužnosti u ime društva, zahtijeva, prihvati ili primi mito za sebe ili drugog ili na drugi način inicira davanje mita za pogodovanje u okviru svojih zaduženja ili dužnosti, ili kao nagradu za takvo pogodovanje”. Za primanje mita u poslovanju predviđeno je kažnjavanje novčanom kaznom ili kaznom zatvora do dvije godine.

Na prvi pogled nije sasvim jasno zašto je kazneno djelo pasivnog podmićivanja članova (finskog) Parlamenta inkriminirano kao samostalno kazneno djelo. U *Explanatory Report* uz Kaznenopravnu konvenciju o korupciji navedeno je koje bi osobe potpadale pod pojam javnih službenika/dužnosnika te je jasno da se članove skupština, a prvenstveno Parlamenta, ne bi moglo podvesti pod opisan pojam.⁹⁸ U FKZ u glavi 40. članku 11. stavku 1. određen je pojam javnog dužnosnika/službenika. Pojam javnog dužnosnika/službenika prilično je jasno određen tim člankom. Pod tim se pojmom razumiju osobe koje su izabrane na javnu dužnost, zaposlenici pravnih osoba s javnim ovlastima, strani javni službenici/dužnosnici, osobe koje obnašaju javne dužnosti te vojnici, zatim gradonačelnici, ministri, suci, suci porotnici, državni odvjetnici i zaposlenici u pravosudnim tijelima.⁹⁹ U navedenom članku 11. stavku 1. FKZ stoji da se pod pojmom javnog dužnosnika/službenika smatraju i zaposlenici u Parlamentu. Međutim, članovi Parlamenta ne smatraju se zaposlenicima Parlamenta i ne mogu se podvesti pod javnog dužnosnika/službenika, prema navedenoj definiciji i prema danom tumačenju. Shodno tome bilo je potrebno da Finska inkriminira podmićivanje članova (finskog) Parlamenta kao posebno

⁹⁷ “*Bribery in the private sector (article 8 of ETS 173)*”

Section 8 - Acceptance of a bribe in business (604/2002)

A person who in the service of a business,

1. *as a member of the administrative board or board of directors, the managing director, auditor or receiver of a corporation or of a foundation engaged in business or in carrying out a duty on behalf of a business demands, accepts or receives a bribe for himself/herself or another or otherwise takes an initiative towards receiving such a bribe, for favoring or as a reward for such favoring, in his/her function or duties, the briber or another, shall be sentenced for acceptance of a bribe in business to a fine or to imprisonment for most two years.”* www.coe.int/greco, supra, 49, str. 11.

⁹⁸ Čl. 27., 28., 29., 30. *Explanatory Report* uz Kaznenopravnu konvenciju o korupciji - www.conventions.coe.int (9.3.2009)

⁹⁹ Supra, 49, str. 5.

kazneno djelo. U Kaznenopravnoj konvenciji o korupciji posebnim člankom predviđeno je podmićivanje članova skupština.¹⁰⁰ Prema *Explanatory Report*, pod pojmom članova skupština podrazumijevaju se osobe koje su imenovane ili izabrane u skupštine te prvenstveno članovi parlamenta, ali i članovi regionalnih i lokalnih skupština.¹⁰¹

Kao što je već navedeno, finsko kazneno zakonodavstvo razlikuje kaznena djela pasivnog podmićivanja u javnom i privatnom sektoru. Kazneni zakon Republike Hrvatske također poznaje tu podjelu, pa je tako u njemu inkriminirano kazneno djelo primanja mita u članku 347., u glavi XXV. (kaznena djela protiv službene dužnosti), koje se odnosi na javni sektor, i kazneno djelo primanja mita u gospodarskom poslovanju u članku 294.a, u glavi XXI. (kaznena djela protiv sigurnosti platnog prometa i poslovanja), koje inkriminira primanje mita u privatnom sektoru.

Počinitelji kaznenih djela pasivnog podmićivanja, opisanih u FKZ, koja se odnose na javni sektor mogu biti javni dužnosnici/službenici i članovi Parlamenta. Ta su kaznena djela *delicta propria*. Kazneno djelo primanja mita iz članka 347. KZ također je *delictum proprium*, i predstavlja pravo, opće, službeničko kazneno djelo. Ono može počiniti samo službena ili odgovorna osoba. Međutim u finskom kaznenom zakonodavstvu u člancima 1., 3. i 4. FKZ predviđeno je kažnjavanje javnog dužnosnika/službenika i člana (finskog) Parlamenta za pasivno podmićivanje ako za sebe ili za drugoga zahtijevaju, prime, pristanu na davanje ili obećanje ili na drugi način iniciraju davanje dara ili druge nezakonite koristi, iz čega proizlazi da je u finskom Kaznenom zakonu propisano kažnjavanje za posredovanje, ali samo ako je posrednik javni dužnosnik/službenik ili član (finskog) Parlamenta.

Kazneni okvir kaznenih djela pasivnog podmićivanja sadržanih u finskom Kaznenom zakonu zamjetno je blaži od kaznenog okvira koji je propisan Kaznenim zakonom Republike Hrvatske za kazneno djelo primanja mita iz članka 347. KZ. Tako se za kazneno djelo iz članka 1. stavaka 1. i 2. FKZ može izreći novčana kazna ili kazna zatvora do dvije godine, uz mogući otpust iz službe javnog dužnosnika/službenika. Za kazneno djelo iz članka 2. FKZ može se izreći kazna zatvora od četiri mjeseca do četiri godine i otpust javnog dužnosnika/službenika, za kazneno djelo iz članka 3. FKZ novčana kazna ili kazna zatvora do šest mjeseci, a za kazneno djelo iz članka 4. FKZ novčana kazna ili kazna zatvora do četiri godine. Prema našem Kaznenom zakonu, za kazneno djelo iz članka 347. stavka 1. KZ (pravo pasivno podmićivanje) može se izreći kazna zatvora od jedne do osam godina, a za kazneno djelo iz

---

¹⁰⁰ Čl. 6. Kaznenopravne konvencije o korupciji - www.conventions.coe.int (9.3.2009)

¹⁰¹ Čl. 44., 45., 46. *Explanatory Report* uz Kaznenopravnu konvenciju o korupciji - www.conventions.coe.int (9.3.2009)

stavka 2. istog članka (nepravo pasivno podmićivanje) kazna zatvora od šest mjeseci do pet godina. Hrvatsko kazneno pravo poznaje dva oblika kaznenog djela iz članka 347. KZ, pravo pasivno podmićivanje opisano kao što je već navedeno u stavku 1. članka 347. KZ i nepravo pasivno podmićivanje, opisano u stavku 2. tog članka. U finskom kaznenom zakonodavstvu ne postoje takvi oblici podmićivanja, ali u članku 1. FKZ propisano je kažnjavanje javnog dužnosnika/službenika koji za obavljanje svojih službenih radnji, za sebe ili drugoga, zahtijeva dar ili drugu nezakonitu korist i sl., dok je u članku 2. stavku 1. FKZ propisano kažnjavanje ako poduzme radnje koje su suprotne njegovim dužnostima. U članku 347. stavku 3. KZ propisano je naknadno pasivno podmićivanje (primanje mita), dok u finskom Kaznenom zakonu nije propisano ništa slično.

Sličnost između reguliranja kaznenih djela pasivnog podmićivanja u finskom Kaznenom zakonu i u hrvatskom Kaznenom zakonu jest u propisanim načinima primanja mita, s tim da u kaznenim djelima opisanim u finskom Kaznenom zakonu postoji još i iniciranje davanja dara na drugi način različit od zahtijevanja. Također oba kaznena zakona predviđaju kažnjavanje ako mito odnosno dar ili drugu korist prima ili zahtijeva službena ili odgovorna osoba odnosno, prema finskom Kaznenom zakonu, javni dužnosnik/službenik. Kako u Kaznenom zakonu Republike Hrvatske, tako i u finskom Kaznenom zakonu, pod pojmom "mito" razumije se dar, ali i druga korist, s tom razlikom da se za djela pasivnog podmićivanja opisana u FKZ izrijekom traži da ta korist bude nezakonita odnosno neprikladna. U oba kaznena zakona kaznena djela pasivnog podmićivanja u javnom sektoru nalaze se među kaznenim djelima protiv službene dužnosti, dok se kaznena djela pasivnog podmićivanja u privatnom sektoru, kako u finskom, tako i u hrvatskom KZ-u, nalaze među kaznenim djelima protiv sigurnosti poslovanja, uz male različitosti u nazivu te glave. Tako se kazneno djelo iz članka 8. FKZ nalazi u glavi 30. - Kaznena djela protiv sigurnosti poslovanja, a kazneno djelo primanja mita u gospodarskom poslovanju iz članka 294.a KZ nalazi se u glavi XXI. među kaznenim djelima protiv sigurnosti platnog prometa i poslovanja. U tablici 3 prikazana su kaznena djela pasivnog podmićivanja u Hrvatskoj i Finskoj.

Tablica 3.

Prikaz kaznenih djela pasivnog podmićivanja u Hrvatskoj i Finskoj

	HRVATSKA		FINSKA	
	Javni sektor	Privatni sektor	Javni sektor	Privatni sektor
Djela	Primanje mita iz čl. 347. KZ	Primanje mita u gospodarskom poslovanju iz čl. 294. a KZ	1. Primanje mita - čl.1. FKZ 2. Kvalificirani oblik primanja mita - čl. 2. FKZ 3. Privilegirani oblik primanja mita - čl. 3. FKZ 4. Primanje mita - pasivno podmićivanje člana (finskog) Parlamenta - čl. 4. FKZ	Primanje mita u poslovanju – čl. 8. FKZ
Počinitelj	Službena ili odgovorna osoba	Odgovorna osoba u pravnoj osobi koja se bavi gospodarskim poslovanjem	1. Javni dužnosnik/ službenik 2. Javni dužnosnik/ službenik 3. Javni dužnosnik/ službenik 4. Član (finskog) Parlamenta	Član administrativnog odbora ili odbora direktora (uprave) ili glavni direktor (predsjednik uprave), revizor ili blagajnik korporacije (društva) ili zaklade uključene u poslovanje ili osoba koja obavlja dužnosti u ime društva
Radnja počinitelja	St. 1. i 2. zahtijevanje, primanje ili primanje obećanja St. 3. zahtijevanje ili primanje, nakon što je poduzeta neka radnja iz st. 1. ili 2.	Zahtijevanje, primanje ili primanje obećanja	1. Zahtijevanje, primanje, iniciranje, pristajanje, pristajanje na obećanje 2. Uvjetovanje (primanja mita) 3. Zahtijevanje, primanje, iniciranje, pristajanje, pristajanje na obećanje 4. Zahtijevanje, primanje, iniciranje, pristajanje, pristajanje na obećanje	Zahtijevanje, primanje, prihvaćanje, iniciranje, prihvaćanje nagrade

		HRVATSKA		FINSKA	
	Javni sektor	Privatni sektor	Javni sektor	Privatni sektor	
Mito	Dar ili druga korist	Dar ili druga korist	1. Dar, druga nezakonita korist, korist koja utječe ili bi trebala utjecati na poduzimanje radnje 2. Dar ili korist 3. Dar, druga nezakonita korist 4. dar, druga nezakonita korist	Mito (izrijeckom se navodi mito, ne dar ili druga korist)	
Osoba koja daje mito	Bilo koja osoba	Bilo koja osoba	1. Bilo koja osoba 2. Bilo koja osoba 3. Bilo koja osoba 4. Bilo koja osoba	Bilo koja osoba	
Radnja koja se treba poduzeti	<u>St.1.</u> U granicama ovlasti obaviti službenu ili drugu radnju koja se ne bi smjela obaviti ili ne obaviti službenu ili drugu radnju koja bi se morala obaviti <u>St. 2.</u> U granicama ovlasti obaviti službenu ili drugu radnju koja bi se morala obaviti ili ne obaviti službenu ili drugu radnju koja se ne bi smjela obaviti <u>St. 3.</u> Radnje iz st.1. i 2.	<u>St. 1.</u> Prilikom sklapanja posla ili pružanja usluge pogodovati drugoga tako da se uzrokuje šteta onome koga zastupa odgovorna osoba <u>St. 2.</u> Učiniti protuuslugu za sklapanje posla ili pružanje usluge	1. Službena radnja javnog dužnosnika/ službenika 2. Službena radnja ili postupanje suprotno njegovim dužnostima ili ostvarivanje značajne koristi za podmićivača ili neku drugu osobu ili uzrokovanje značajnog gubitka ili štete drugoj osobi, ili je dar ili korist od značajne vrijednosti 3. Radnja koja bi mogla dovesti do slabljenja povjerenja u nepristranost radnji koje poduzimaju vlasti 4. Za vrijeme trajanja mandata djelovati tako da o pitanju o kojem se raspravlja ili o kojem će raspravljati Parlament bude odlučeno na određen način	Pogodovanje u okviru njegovih zaduženja ili dužnosti	

Sankcije	HRVATSKA		FINSKA	
	Javni sektor	Privatni sektor	Javni sektor	Privatni sektor
	<p>St. 1. Kazna zatvora od 1 do 8 godina</p> <p>St. 2. Kazna zatvora od 6 mjeseci do 5 godina</p> <p>St. 3. Novčana kazna ili kazna zatvora do 1 godine</p>	<p>St. 1. Kazna zatvora od 1 do 8 godina</p> <p>St. 2. Kazna zatvora od 6 mjeseci do 5 godina</p>	<p>1. Novčana kazna ili kazna zatvora do 2 godine, eventualno otpuštanje iz službe</p> <p>2. Kazna zatvora od 4 mjeseca do 4 godine i otpuštanje iz službe</p> <p>3. Novčana kazna ili kazna zatvora do 6 mjeseci</p> <p>4. Novčana kazna ili kazna zatvora do 4 godine</p>	<p>Novčana kazna ili kazna zatvora do 2 godine</p>

5.2. Kaznena djela primanja mita u kaznenom zakonodavstvu Republike Slovačke

Republika Slovačka ratificirala je Kaznenopravnu konvenciju o korupciji bez stavljanja rezervi dana 9. lipnja 2000., koja je za tu državu stupila na snagu 1. srpnja 2002. Dana 7. travnja 2005. ratificirala je i Dodatni protokol uz Kaznenopravnu konvenciju o korupciji, koji je stupio na snagu za Republiku Slovačku 1. kolovoza 2005.¹⁰² U skladu s navedenim, Republika Slovačka izmijenila je i svoje unutarnje kazneno zakonodavstvo te je donijela nov Kazneni zakon koji je stupio na snagu 1. siječnja 2006. Međutim, vlasti navedene države istaknule su da se izmjenе tog zakona najvećim dijelom odnose na sankcije koje su propisane za kaznena djela podmićivanja i protuzakonitog posredovanja, s time da su postrožene, a da u biti navedena kaznena djela nisu mijenjana.¹⁰³ Za razliku od Finske, Republika Slovačka u svojem je kaznenom zakonu inkriminirala kazneno djelo protuzakonitog posredovanja.

U Kaznenom zakonu Republike Slovačke (dalje KZRS) inkriminirana su četiri različita oblika kaznenog djela primanja mita u javnom sektoru, i to kazneno djelo pasivnog podmićivanja kršenjem dužnosti iz članka 328. KZRS, kazneno djelo pasivnog podmićivanja (u vezi s javnom nabavom) iz članka 329. KZRS, kazneno djelo pasivnog podmićivanja stranih javnih dužnosnika/službenika iz članka 330. KZRS i kazneno djelo pasivnog podmićivanja članova stranih parlamentarnih skupština iz članka 331. KZRS. Proizlazi da kaznena djela iz članaka 328. i 329. KZRS mogu počiniti državljani

¹⁰² Supra, 50, str. 3.

¹⁰³ Ibid.

Republike Slovačke, a kaznena djela iz članaka 330. i 331. KZRS mogu počinuti strani javni dužnosnici/službenici.

U članku 328. KZRS opisano je kazneno djelo primanja mita bez obzira na svojstvo osobe, tako da nije potrebno da je osoba koja prima mito “domaći” javni dužnosnik/službenik, odnosno državljanin Slovačke, već je važno da je počinitelj počinio ovo kazneno djelo kršenjem dužnosti koje proizlaze iz radnog odnosa. Kazneno djelo primanja mita iz članka 328. KZRS odnosi se kako na javni tako i na privatni sektor.¹⁰⁴ Ovo kazneno djelo pod nazivom “**pasivno podmićivanje kršenjem dužnosti**”¹⁰⁵ čini (stavak 1.) “osoba koja direktno ili preko posrednika primi, zahtijeva ili prihvati obećanje mita za sebe ili drugu osobu, da nešto učini ili ne učini i time prekrši dužnosti svojeg zaposlenja, zvanja, položaja koji obnaša ili funkcije koju obavlja.” Za taj oblik pasivnog podmićivanja predviđena je kazna zatvora od dvije do pet godina. Stavkom 2. propisan je kvalificirani oblik ako počinitelj počinuti djelo iz stavka 1. kao rezultat ozbiljnog kršenja dužnosti te je predviđeno kažnjavanje kaznom zatvora od tri do osam godina, a stavkom 3. predviđeno je kažnjavanje kaznom zatvora od sedam do dvanaest godina, “ako je počinjeno kazneno djelo iz stavka 1. velikih razmjera.”

Člankom 329. KZRS inkriminirano je kazneno djelo primanja mita u vezi s javnom nabavom, za postojanje kojeg nije potrebno da bude uzrokovano kršenjem dužnosti “domaće” osobe, a nije od važnosti ni svojstvo osobe, pa ako je počinitelj “domaći” javni dužnosnik/službenik, to će predstavljati kvalificirani oblik tog kaznenog djela.¹⁰⁶ Naziv ovog članka je “**pasivno podmićivanje u vezi s javnom nabavom**”¹⁰⁷, a djelo čini (stavak 1.) “osoba

¹⁰⁴ Supra, 50, str. 4.

¹⁰⁵ “**Section 328 (Passive bribery in breach of duties)**

1. Any person, who either directly or through an intermediary, receives, requests or accepts the promise of a bribe for himself or another person for acting or refraining from acting and thus violates his/her duties resulting from his/her employment, occupation, position or function, shall be punished by imprisonment for a term of two to five years.
2. The offender shall be punished by imprisonment for a term of three to eight years if s/he commits the criminal offence referred to in paragraph 1 as a result of more serious misconduct.
3. The offender shall be punished by imprisonment for a term of seven to twelve years if s/he commits the criminal offence referred to in paragraph 1 at a large scale.” Supra, 50, str. 4.

¹⁰⁶ Supra, 50, str. 4.

¹⁰⁷ “**Section 329 (Passive bribery)**

1. Any person, who in connection with the procurement of a thing of general interest, receives, requests or accepts the promise of a bribe for himself or for another person, either directly or through an intermediary, shall be punished by imprisonment for a term of three to eight years.
2. The offender shall be punished by imprisonment for a term of five to twelve years if he/she commits the offence referred in paragraph 1 as a public official.

koja u vezi s nabavljanjem robe javnog značenja primi, zahtijeva ili prihvati obećanje mita za sebe ili drugu osobu, direktno ili preko posrednika.” Za temeljni oblik tog djela propisana je kazna zatvora od tri mjeseca do osam godina. Stavkom 2. propisan je kvalificirani oblik, a kao kvalifikatorna okolnost predviđeno je svojstvo počinitelja. Tako, “ako kazneno djelo iz stavka 1. počini javni dužnosnik/službenik”, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od pet do dvanaest godina. Stavkom 3. propisan je još teži oblik počinjenja ovog djela pa je propisano da će se “počinitelj kazniti kaznom zatvora od sedam do dvanaest godina, ako je počinjeno kazneno djelo iz stavka 1. velikih razmjera.”

U članku 330. KZRS predviđeno je kažnjavanje za kazneno djelo pasivnog podmićivanja stranih javnih dužnosnika/službenika koji pogoduju podmićivaču i osiguravaju mu bolji položaj u međunarodnim poslovnim transakcijama. Kao što je rečeno, člankom 330. KZRS propisano je “**pasivno podmićivanje stranog javnog dužnosnika/službenika**”¹⁰⁸ koje čini (stavak 1.) “osoba koja kao strani javni dužnosnik/službenik za sebe ili drugu osobu primi, zahtijeva ili prihvati obećanje mita, direktno ili preko posrednika, u vezi sa svojim službenim dužnostima, kako bi omogućila ili osigurala nepripadnu prednost u međunarodnim poslovnim transakcijama.” Za ovaj oblik kaznenog djela predviđeno je kažnjavanje kaznom zatvora od pet do dvanaest godina. Ako je počinjeno opisano djelo velikih razmjera (stavak 2.), predviđeno je kažnjavanje počinitelja kaznom zatvora od deset do petnaest godina.

Člankom 331. KZRS predviđeno je kažnjavanje za kazneno djelo “**pasivnog podmićivanja članova stranih parlamentarnih skupština, sudaca i dr.**”¹⁰⁹ (koji su zapravo strani javni dužnosnici/službenici), koji primaju mito

---

3. *The offender shall be punished by imprisonment for a term of seven to twelve years if s/he commits the criminal offence referred to in paragraph 1 at a large scale.*” Supra, 50, str. 4.

¹⁰⁸ “**Section 330 CC- Passive bribery of foreign public officials**

1. *Any person, who as a foreign public official, for himself or for another person, receives, requests or accepts the promise of a bribe in connection with his/her official duties, either directly or through an intermediary, in order to provide or maintain an undue advantage in an international business transaction, shall be punished by imprisonment for a term of five to twelve years.*

2. *The offender shall be punished by imprisonment for a term of ten to fifteen years if he/she commits the offence referred in paragraph 1 at a large scale.*” Supra, 50, str. 10.

¹⁰⁹ “**Section 331 CC- Passive bribery of foreign public officials (member of foreign parliamentary assembly)**

1. *Any person, who as a member of a foreign parliamentary assembly, judge, or official of an international judicial institution recognized by the Slovak Republic, or a representative or employee of an international, supranational, intergovernmental organization or institution of which the Slovak Republic is a member or with which the Slovak Republic has a contractual relationship, or as a person in a similar position, receives, for himself or for another person, requests or accepts the promise of a bribe in connection with the*

kako bi podmićivaču osigurali neku nepripadnu prednost u vezi s dužnostima tih osoba. S obzirom na posebnost njihovih funkcija, ovo djelo je inkriminirano kao posebno kazneno djelo. Tako je počinitelj ovog kaznenog djela (stavak 1.) "osoba koja kao član strane parlamentarne skupštine, sudac ili dužnosnik/službenik međunarodne sudske institucije koja je priznata od Republike Slovačke, ili predstavnik ili zaposlenik međunarodne, nadnacionalne, međudržavne organizacije ili institucije koje je Republika Slovačka član ili s kojom ima ugovorne odnose, ili osoba sličnog položaja primi, zahtijeva ili pristane na obećanje mita, za sebe ili drugu osobu, direktno ili preko posrednika, u vezi sa svojim poslovnim zadacima". Zapriječena kazna je kazna zatvora od pet do dvanaest godina. Međutim, ako je počinjeno kazneno djelo iz stavka 1. velikih razmjera, tada je predviđeno da će se počinitelj kazniti kaznom zatvora od deset do petnaest godina.

Iz prikazanog se vidi da je Kazneni zakon Republike Slovačke inkriminirao nekoliko kaznenih djela primanja mita odnosno pasivnog podmićivanja te je za svaki od navedenih oblika tog kaznenog djela propisao i kažnjavanje za njihov teži oblik (u stavku 2. kod kaznenih djela iz članka 330. pasivnog podmićivanja stranih javnih dužnosnika/službenika i članka 331. pasivnog podmićivanja članova stranih parlamentarnih skupština odnosno u stavcima 2. i 3. kod kaznenih djela iz članka 328. pasivnog podmićivanja kršenjem dužnosti i iz članka 329. pasivnog podmićivanja u vezi s javnom nabavom).

Kazneni okvir koji je propisan u kaznenom zakonodavstvu Republike Slovačke za navedena kaznena djela u pravilu je stroži od zakonskog okvira predviđenog za kazneno djelo primanja mita iz članka 347. KZ. Usporedbe radi, kazneni okvir iz članka 347. stavka 1. KZ (pravo pasivno podmićivanje - "... od jedne do osam godina") vrlo je sličan propisanom kaznenom okviru temeljnog oblika kaznenog djela iz članka 329. stavka 1. KZRS, ("... od tri mjeseca do osam godina"), a širi je od kaznenog okvira koji je propisan za kazneno djelo iz članka 328. stavka 1. KZRS (od dvije do pet godina). Nepravno pasivno podmićivanje iz članka 347. stavka 2. KZ ima najblaži kazneni okvir od svih kaznenih djela pasivnog podmićivanja koja su propisana Kaznenim zakonom Republike Slovačke. Kod navedenih kaznenih djela najstroži kazneni okvir predviđen je za kvalificirane oblike kaznenih djela pasivnog podmićivanja stranih javnih dužnosnika/službenika iz članka 330. KZRS i

---

exercise of his/her office, either directly or through an intermediary, shall be punished by imprisonment for a term of five to twelve years.

- The offender shall be punished by imprisonment for a term of ten to fifteen years if he/she commits the offence referred in paragraph 1 at a large scale.* www.coe.int/greco, supra, 50, str.10.

pasivnog podmićivanja članova stranih parlamentarnih skupština iz članka 331. KZRS, i iznosi “od deset do petnaest godina”, dok je za kvalificirane oblike kaznenih djela iz članka 328. stavka 3. KZRS i članka 329. stavka 3. KZRS propisan kazneni okvir “od sedam do dvanaest godina”. Vidna je razlika između kazni koje su propisane za kvalificirane oblike kaznenih djela koja mogu počinuti domaće osobe i kvalificiranih kaznenih djela koja mogu počinuti strani javni dužnosnici/službenici.

Počinitelj kaznenih djela iz članka 328. KZRS i članka 329. KZRS, za razliku od počinitelja pasivnog podmićivanja iz članka 347. KZ, može biti svatko tko “primi, zahtijeva ili prihvati obećanje” mita. Međutim počinitelji kaznenih djela iz članka 330. i 331. KZRS mogu biti samo strani javni dužnosnici/službenici, odnosno članovi stranih parlamentarnih skupština, strani suci i dr. Kaznenim zakonom Republike Slovačke propisano je da je počinitelj osoba koja primi mito “direktno ili preko posrednika”, dok je prema članku 347. KZ počinitelj službena ili odgovorna osoba koja “primi dar ili kakvu drugu korist ili...”, a nije izričito rečeno direktno ili indirektno, ali se to podrazumijeva iz zakonskog opisa navedenog kaznenog djela. Upravo po osobi koja može biti počinitelj kazneno djelo primanja mita iz članka 347. KZ jest *delictum proprium*, za razliku od kaznenih djela iz članka 328. (pasivno podmićivanje kršenjem dužnosti) i članka 329. (pasivno podmićivanje u vezi s javnom nabavom) KZRS koja su *delicta communia*, dok su kaznena djela iz članka 330. (pasivno podmićivanje stranih javnih dužnosnika/službenika) i članka 331. (pasivno podmićivanje članova stranog parlamenta, sudaca i dr.) KZRS *delicta propria*.

Nadalje, postoji još jedna razlika između kaznenih djela pasivnog podmićivanja sadržanih u Kaznenom zakonu Republike Hrvatske i Kaznenom zakonu Republike Slovačke, i to u tome što Kazneni zakon Republike Slovačke predviđa kažnjavanje za primanje mita u više oblika i u više članaka, dok je u hrvatskom kaznenom zakonodavstvu predviđeno kažnjavanje za kazneno djelo primanja mita u javnom sektoru u članku 347. KZ te kazneno djelo primanja mita u gospodarskom poslovanju iz članka 294.a KZ (koje se nalazi među kaznenim djelima protiv sigurnosti platnog prometa i poslovanja), a kojim je inkriminirano primanje mita odnosno pasivno podmićivanje u privatnom sektoru. Slovačko kazneno zakonodavstvo ne razlikuje primanje mita u javnom i privatnom sektoru. Tako člankom 328. KZRS obuhvaća kako pasivno podmićivanje u javnom tako i u privatnom sektoru, dok se stavak 1. članka 329. KZRS odnosi na privatni sektor, a stavak 2. na javni sektor. Hrvatski Kazneni zakon razlikuje pravo od nepravog pasivnog podmićivanja, dok takva distinkcija u slovačkom Kaznenom zakonu ne postoji.

Republika Hrvatska u Kaznenom zakonu nije inkriminirala kao posebno kazneno djelo pasivno podmićivanje stranih javnih dužnosnika/službenika

odnosno članova stranih parlamentarnih skupština, tj. stranih službenih i odgovornih osoba, za razliku od Republike Slovačke koja je to inkriminirala u svojem kaznenom zakonu, i to u dva kaznena djela. U članku 330. KZRS kao kazneno djelo pasivnog podmićivanja stranih javnih službenika/dužnosnika i u članku 331. KZRS kao kazneno djelo pasivnog podmićivanja članova stranih parlamentarnih skupština, sudaca i dr.

U slovačkom Kaznenom zakonu predviđeno je kažnjavanje i za točno određene kvalificirane oblike pasivnog podmićivanja, dok u Kaznenom zakonu Republike Hrvatske takvih kvalificiranih oblika nema, ali je predviđeno strože kažnjavanje za pravo pasivno podmićivanje nego za nepravo pasivno podmićivanje. Slovački Kazneni zakon ne poznaje oblik naknadnog pasivnog podmićivanja, koji je inkriminiran u članku 347. stavku. 3. KZ.

Inkriminacija pasivnog podmićivanja sadržana u kaznenom zakonodavstvu Republike Slovačke slična je našoj utoliko što je propisan isti način primanja mita. Međutim činjenica je da je i dosta različita.

Radi lakšeg pregleda kaznenih djela pasivnog podmićivanja u ova dva zakonodavstva te pojedinih njihovih elemenata, u tablici 4 prikazana su glavna obilježja kaznenih djela pasivnog podmićivanja u Hrvatskoj i Slovačkoj.

Tablica 4.

Prikaz kaznenih djela pasivnog podmićivanja u Hrvatskoj i Slovačkoj

Djela	HRVATSKA		SLOVAČKA
	Javni	Privatni	Javni/ privatni
	Primanje mita iz čl. 347. KZ	Primanje mita u gospodarskom poslovanju iz čl. 294.a KZ	1. Pasivno podmićivanje kršenjem dužnosti (čl. 328. KZRS) 2. Pasivno podmićivanje u vezi s javnom nabavom (čl. 329. KZRS) 3. Pasivno podmićivanje stranog javnog dužnosnika/službenika (čl. 330. KZRS) 4. Pasivno podmićivanje članova stranih parlamentarnih skupština, sudaca i sl. (čl. 331. KZRS)
Počinitelj	Službena ili odgovorna osoba	Odgovorna osoba u pravnoj osobi koja se bavi gospodarskim poslovanjem	1. Bilo koja osoba koja (prima mito) direktno ili preko posrednika 2. Bilo koja osoba koja (prima mito) ili javni dužnosnik/službenik koji (prima mito) direktno ili preko posrednika (kvalificirani oblik) 3. Osoba koja kao strani javni dužnosnik/službenik (prima mito) direktno ili preko posrednika 4. Član strane parlamentarne skupštine, sudac ili dužnosnik/službenik međunarodne sudske institucije koja je priznata od Republike Slovačke, ili predstavnik ili zaposlenik međunarodne, nadnacionalne, međudržavne organizacije ili institucije koje je Republika Slovačka član ili s kojom ima ugovorne odnose, ili osoba sličnog položaja, direktno ili preko posrednika

	HRVATSKA		SLOVAČKA
	Javni	Privatni	Javni/ privatni
Radnja počinitelja	St.1.i.2. Zahtijevanje, primanje ili primanje obećanja St.3. Zahtijevanje ili primanje, <u>nakon</u> što je poduzeta neka radnja iz st. 1. ili 2.	Zahtijevanje, primanje ili primanje obećanja	1. Primanje, zahtijevanje ili prihvaćanje obećanja (mita) za sebe ili drugu osobu, 2. Primanje, zahtijevanje ili prihvaćanje obećanja (mita) za sebe ili drugu osobu 3. Primanje, zahtijevanje ili prihvaćanje obećanja (mita) za sebe ili drugu osobu 4. Primanje, zahtijevanje ili prihvaćanje obećanja (mita) za sebe ili drugu osobu
Mito	Dar ili druge koristi	Dar ili druge koristi	1. Mito 2. Mito 3. Mito 4. Mito
Osoba koja daje mito	Bilo koja osoba	Bilo koja osoba	1. Bilo koja osoba 2. Bilo koja osoba 3. Bilo koja osoba 4. Bilo koja osoba

	HRVATSKA		SLOVAČKA
	Javni	Privatni	Javni/privatni
Radnja koja se treba poduzeti	<p><u>St.1.</u> U granicama ovlasti obaviti službenu ili drugu radnju koja se ne bi smjela obaviti ili ne obaviti službenu ili drugu radnju koja bi se morala obaviti</p> <p><u>St.2.</u> U granicama ovlasti obaviti službenu ili drugu radnju koja bi se morala obaviti ili ne obaviti službenu ili drugu radnju koja se ne bi smjela obaviti</p> <p><u>St.3.</u> Radnje iz st.1. i. 2.</p>	<p><u>St.1.</u> prilikom sklapanja posla ili pružanja usluge pogodovati drugom, tako da se uzrokuje šteta onome koga zastupa odgovorna osoba</p> <p><u>St.2.</u> učiniti protuuslugu za sklapanje posla ili pružanje usluge</p>	<p>1. Nešto učiniti ili ne učiniti - time počinitelj kaznenog djela krši dužnosti svojeg zaposlenja, zvanja, položaja koji obnaša ili funkcije koju obavlja</p> <p>2. Mora biti u vezi s nabavljanjem robe javnoga značenja</p> <p>3. Mora biti u vezi sa službenim dužnostima javnog dužnosnika/službenika kako bi omogućio ili osigurao nepripadnu prednost u međunarodnim poslovnim transakcijama</p> <p>4. Mora biti u vezi s poslovnim zadacima počinitelja (člana strane parlamentarne skupštine...)</p>
Sankcije	<p><u>St.1.</u> Kazna zatvora od 1 do 8 godina</p> <p><u>St.2.</u> Kazna zatvora od 6 mjeseci do 5 godina</p> <p><u>St.3.</u> Novčana kazna ili kazna zatvora do 1 godine</p>	<p><u>St.1.</u> Kazna zatvora od 1 do 8 godina</p> <p><u>St.2.</u> Kazna zatvora od 6 mjeseci do 5 godina</p>	<p>1) <u>St.1.</u> Kazna zatvora od 2 do 5 godina</p> <p><u>St.2.</u> Kazna zatvora od 3 do 8 godina</p> <p><u>St.3.</u> Kazna zatvora od 7 do 12 godina</p> <p>2) <u>St.1.</u> Kazna zatvora od 3 mjeseca do 8 godina</p> <p><u>St.2.</u> Kazna zatvora od 5 do 12 godina</p> <p><u>St.3.</u> Kazna zatvora od 7 do 12 godina</p> <p>3) <u>St.1.</u> Kazna zatvora od 5 do 12 godina</p> <p><u>St.2.</u> Kazna zatvora od 10 do 15 godina</p> <p>4) <u>St.1.</u> Kazna zatvora od 5 do 12 godina</p> <p><u>St.2.</u> Kazna zatvora od 10 do 15 godina</p>

5.3. Zaključno o sličnostima i razlikama pasivnog podmićivanja u kaznenim zakonodavstvima Finske i Republike Slovačke u usporedbi s pasivnim podmićivanjem u kaznenom zakonodavstvu Republike Hrvatske

Hrvatsko kazneno zakonodavstvo nije posebno inkriminiralo kazneno djelo primanja mita saborskih zastupnika te pasivnog podmićivanja s elementom inozemnosti, a to slovačko i finsko zakonodavstvo poznaju. Pojmovi službene osobe i odgovorne osobe kako su dani u članku 89. stavcima 3. i 5. (službena osoba) te stavku 7. (odgovorna osoba) KZ-a sveobuhvatniji su od pojmova javnog dužnosnika/službenika u finskom i slovačkom kaznenom zakonodavstvu. Shodno tome pojam službene osobe iz članka 89. stavka 3. KZ obuhvaća zastupnike Hrvatskog sabora i strane javne dužnosnike odnosno službenike, tako da počinitelji kaznenih djela pasivnog podmićivanja mogu biti i saborski zastupnici, ali i strani državljani.

Razlikovanje pasivnog podmićivanja u javnom i privatnom sektoru poznaje finsko i hrvatsko kazneno zakonodavstvo, dok slovačko ne poznaje, već inkriminiranim djelima obuhvaća javni i privatni sektor. Hrvatsko zakonodavstvo poznaje oblik naknadnog pasivnog podmićivanja, koji je inkriminiran u članku 347. stavku 3. KZ, dok slovačko i finsko kazneno zakonodavstvo to ne poznaju. Njihova kaznena zakonodavstva ne razlikuju pravo od nepravog podmićivanja, međutim slovačko i finsko kazneno zakonodavstvo poznaju kvalificirane oblike pasivnog podmićivanja. Navedeni kvalificirani oblici u slovačkom se Kaznenom zakonu sastoje u ozbiljnom kršenju dužnosti osoba koje čine djelo ili ako je određena inkriminirana djela podmićivanja počinio javni dužnosnik/službenik, ili su počinjena prema njemu te je za sva djela podmićivanja kao kvalifikatorna okolnost propisano počinjeno djelo “velikih razmjera”. U finskom Kaznenom zakonu kvalificiran oblik kaznenog djela pasivnog podmićivanja inkriminiran je kao posebno kazneno djelo u članku 2. FKZ, a bit će ostvaren ako je nastala znatna korist za počinitelja, ili je nastao znatan gubitak za suprotnu stranu, ili su dar ili korist znatne vrijednosti te ako je sve navedeno istodobno ostvareno.

Između finskog, slovačkog i hrvatskog kaznenog zakona postoje sličnosti u reguliranju kaznenih djela podmićivanja, u propisanim načinima primanja mita (zahtijevanje, primanje i sl.). Nadalje, u finskom i hrvatskom kaznenom zakonodavstvu za pojam “mito” upotrebljavaju se izrazi “dar ili druga korist”, dok se u Kaznenom zakonu Slovačke za navedeni pojam izrijeком navodi riječ “mito”. Kaznena djela pasivnog podmićivanja jesu *delicta propria* (može ih počinuti samo osoba s određenim svojstvom, što se vidi iz prikaza kaznenih djela u tablicama 3 i 4) i u hrvatskom i u finskom kaznenom zakonodavstvu, dok su u slovačkom kaznenom zakonodavstvu neka od tih djela prava, neka

neprava *delicta propria*,¹¹⁰ a neka su i opća kaznena djela odnosno *delicta communia*.¹¹¹

Kako se Republika Hrvatska (dalje: RH) nalazi u trećem krugu evaluacije GRECO-a, sve se više utječe na nju da svoje kazneno zakonodavstvo uskladi s odredbama Kaznenopravne konvencije o korupciji. Međutim riječ usklađivanje možda i nije najprimjerenija, budući da se više traži unifikacija hrvatskog kaznenog zakonodavstva s odredbama Konvencije. Među raznim pitanjima koja su iskrsnula pojavilo se i pitanje pasivnog podmićivanja stranih službenika/dužnosnika koji su članovi međunarodnih organizacija kojih Republika Hrvatska nije član. U hrvatskom Kaznenom zakonu u članku 89. stavku 3. taksativno su nabrojene osobe odnosno funkcije nositelji kojih se smatraju službenim osobama. Između ostalog navedeno je i koje se osobe smatraju stranim javnim službenicima. Tako je u vezi s pitanjem javnog službenika postavljen uvjet da je RH članica međunarodne organizacije, stranog predstavničkog tijela, međunarodne parlamentarne skupštine ili međunarodnog suda sudbenost kojeg prihvaća da bi se taj strani javni službenik, zastupnik, sudac, arbitar i sl. mogao podvesti pod pojam službene osobe iz članka 89. stavka 3. KZ. Postavlja se pitanje što ako naš državljanin podmiti, primjerice, stranog službenika međunarodne organizacije koje RH nije član. Tada je jasno za hrvatskog državljanina da će odgovarati za kazneno djelo davanja mita, međutim RH neće biti u mogućnosti kazniti osobu koja je primila mito kao službenik međunarodne organizacije koje RH nije član, jer ne potpada pod pojam službene osobe, a ne postoji ni posebno kazneno djelo pasivnog podmićivanja stranih (javnih) službenika/dužnosnika u kojem bi se definiralo tko se smatra stranim (javnim) dužnosnikom/službenikom. Međutim čak i kad bi se riješilo to pitanje ili tako da se propiše posebno kazneno djelo podmićivanja stranih (javnih) dužnosnika/službenika ili da se stavak 3. članka 89. KZ proširi tako da se još dodaju i osobe koje su članovi međunarodnih organizacija i sl., a kojih RH nije član, RH bi mogla suditi tim osobama samo prema načelu univerzalne jurisdikcije, za koje je potrebno ispunjenje jednog od ovih uvjeta: da se osoba zatekne ili bude izručena odnosno bude uhićena i ne bude izručena stranoj državi. Nije potrebno napominjati da država osoba koje je državljanin te država na području koje je počinjeno kazneno djelo imaju pravo prvenstva suđenja, pa se postavlja pitanje hoće li uopće zaživjeti primjena norme ako se i inkriminira ovaj oblik pasivnog podmićivanja. Slovačka, primjerice, ovo pitanje regulira na identičan način kao i RH, odnosno inkriminirala je pasivno

---

¹¹⁰ Nepravo posebno kazneno djelo opisano je u članku 329. KZRS: Pasivno podmićivanje u vezi s javnom nabavom.

¹¹¹ Kazneno djelo iz članka 328. KZRS: Pasivno podmićivanje kršenjem dužnosti jest *delictum comunium*.

podmićivanje službenika međunarodnih organizacija kojih jest član. Finska je u glavi 40. članku 12. stavku 3. FKZ definirala stranog javnog službenika/dužnosnika kao osobu “koja je izabrana ili imenovana u administraciju ili na sudsku dužnost, radno mjesto ili posao u sudu ili tijelu strane države ili (javne) međunarodne organizacije ili koja je na drugi način postavljena na javnu funkciju od suda, tijela strane države ili (javne) međunarodne organizacije”, dok su ostali izričaji norme kojima je predviđeno njihovo kažnjavanje ostali identični kao u člancima 1.-3. FKZ. Iz rečenog može se zaključiti da Finska predviđa kažnjavanje stranih javnih dužnosnika/službenika bez obzira na to je li član određenih međunarodnih organizacija ili stranih parlamentarnih skupština ili nije.¹¹²

Kazneni okviri odnosno sankcije za kaznena djela aktivnog i pasivnog podmićivanja Finske i Slovačke uspoređeni su s hrvatskim, u prethodnom dijelu rada. Međutim radi što bolje i veće preglednosti prikazat će se kaznene sankcije za sve tri države u tablici 5.

Iz tabličnog se prikaza vidi da, generalno gledano, najstroži kazneni okvir ima Slovačka, zatim slijedi Hrvatska, a Finska ima najblaži. Kao sankcije za kaznena djela pasivnog podmićivanja u kaznenom zakonodavstvu Finske predviđene su novčane kazne, kazna zatvora, ali i mogućnost otpuštanja iz službe. Prema propisima hrvatskog Kaznenog zakona, kao jedna od pravnih posljedica osude (iz članka 84. KZ) koje nastupaju po sili zakona (*ex lege*) predviđena je i mogućnost prestanka radnog odnosa ako je počinitelj počinio kazneno djelo s namjernom te je osuđen na bezuvjetnu kaznu zatvora u trajanju od najmanje jedne godine.¹¹³ Dok je u privatnom sektoru to valjan razlog za izvanredni otkaz ugovora o radu (ne mora doći do prestanka radnog odnosa), u javnom sektoru državnim službenicima, prema Zakonu o državnim službenicima, obvezno prestaje radni odnos po sili zakona, i to danom pravomoćnosti odluke.¹¹⁴

---

¹¹² www.coe.int/greco, supra, 49, str.13.

¹¹³ Supra, 57, str. 496.

¹¹⁴ Zakon o državnim službenicima - NN 92/05, 142/06, 77/07, 107/07, 27/08 - čl.137. točka d) “kad je osuđen na bezuvjetnu kaznu zatvora u trajanju dužem od 6 mjeseci – danom pravomoćnosti presude”.

Tablica 5.

Usporedni prikaz kaznenih djela i sankcija pasivnog podmićivanja
 za sve tri države

	Hrvatska	Finska	Slovačka
Pasivno podmićivanje	<p>(Javni sektor) Primanje mita iz čl. 347. KZ</p> <p><u>St.1.- (Pravo pasivno podmićivanje)</u> -Kazna zatvora od 1 do 8 godina</p> <p><u>St.2.- (Nepravo pasivno podmićivanje)</u> -Kazna zatvora od 6 mjeseci do 5 godina</p> <p><u>St.3.- (Naknadno pasivno podmićivanje)</u> -Novčana kazna ili kazna zatvora do 1 godine</p>	<p>(Javni sektor) 1. Primanje mita - čl.1. FKZ novčana kazna ili kazna zatvora do 2 godine, eventualno otpuštanje iz službe</p> <p>2. Kvalificirani oblik primanja mita - čl.2. FKZ - kazna zatvora od 4 mjeseca do 4 godine i otpuštanje iz službe</p> <p>3. Privilegirani oblik primanja mita - čl. 3. FKZ - novčana kazna ili kazna zatvora do 6 mjeseci</p> <p>4. Primanje mita - pasivno podmićivanje člana (finskog) Parlamenta - čl. 4. FKZ - novčana kazna ili kazna zatvora do 4 godine</p>	<p>(Javni /privatni sektor) 1. Pasivno podmićivanje kršenjem dužnosti (čl. 328. KZRS) <u>St.1. Kazna zatvora od 2 do 5 godina</u> <u>St.2. Kazna zatvora od 3 do 8 godina</u> <u>St.3. Kazna zatvora od 7 do 12 godina</u></p> <p>2. Pasivno podmićivanje u vezi s javnom nabavom (čl.329. KZRS) <u>St.1. Kazna zatvora od 3 mjeseca do 8 god.</u> <u>St.2. Kazna zatvora od 5 do 12 godina</u> <u>St.3. Kazna zatvora od 7 do 12 godina</u></p> <p>3. Pasivno podmićivanje stranog javnog dužnosnika/službenika (čl. 330. KZRS) <u>St.1. Kazna zatvora od 5 do 12 godina</u> <u>St.2. Kazna zatvora od 10 do 15 godina</u></p> <p>4. Pasivno podmićivanje članova stranih parlamentarnih skupština, sudaca i sl. (čl. 331. KZRS) <u>St.1. Kazna zatvora od 5 do 12 godina</u> <u>St.2. Kazna zatvora od 10 do 15 godina</u></p>
	<p>(Privatni sektor) Primanje mita u gospodarskom poslovanju iz čl. 294.a KZ</p> <p><u>St. 1.- (Pravo pasivno podmićivanje)</u> - kazna zatvora od 1 do 8 godina</p> <p><u>St. 2. - (Nepravo pasivno podmićivanje)</u> - Kazna zatvora od 6 mjeseci do 5 godina</p>	<p>(Privatni sektor) Primanje mita u poslovanju – čl. 8. FKZ - Novčana kazna ili kazna zatvora do 2 godine</p>	

6. ZAKLJUČAK

Unatoč činjenici da se i Slovačka, a naročito Finska, prema podacima *Transparency International* za 2007. i 2008. godinu, na ljestvici nalaze ispred Republike Hrvatske te uzimajući u obzir da su obje države prošle treći krug evaluacije *GRECO*-a, treba imati na umu da kazneno materijalno uređenje koje je danas na snazi u Republici Hrvatskoj u vezi s obrađenim pitanjem pasivnog podmićivanja ni po čemu ne zaostaje za kaznenim uređenjem u Slovačkoj i Finskoj.

Kao što proizlazi iz danog prikaza, Finska i Slovačka u svojim zakonodavstvima imaju normirano nekoliko oblika kaznenog djela pasivnog podmićivanja, a to pretežno zbog mogućnosti počinjenja tih kaznenih djela od raznih počinitelja (javni službenici, zastupnici parlamenta, domaći, stranci i sl.), ali i zbog propisivanja kvalifikatornih okolnosti tih djela u vezi s ostvarivanjem znatne koristi ili nastupom štete. Hrvatska je počinitelje djela pasivnog podmićivanja definirala pojmom službene i odgovorne osobe u posebnoj članku (članku 89. stavcima 3., 5. i 7. KZ), odvojenom od zakonske inkriminacije kaznenog djela pasivnog podmićivanja, ali i drugih djela koja u svojem biću sadržavaju izraze službene ili odgovorne osobe. Zakonske inkriminacije pasivnog podmićivanja u javnom i privatnom sektoru odnose se na sve oblike tog djela koji su kao posebna djela inkriminirani u kaznenim zakonodavstvima Finske i Slovačke. Ono što bi se eventualno moglo razmotriti jest uvođenje određenih kvalificiranih oblika pasivnog podmićivanja s obzirom na vrijednost zahtijevane i ostvarene koristi odnosno nastupjele štete. Tako, primjerice, kod kaznenog djela pasivnog podmićivanja u javnom sektoru moglo bi se kao kvalificirane oblike propisati pribavljanje ili postupanje u cilju pribavljanja, zahtijevanjem znatne koristi ili velike vrijednosti dara ili njihova obećanja, a kod pasivnog podmićivanja u privatnom sektoru, uz navedeno, moglo bi se još kao kvalificirani oblik predvidjeti prouzročenje znatne štete ili imovinske štete velikih razmjera te eventualna promjena izričaja norme ili tako da se proširi krug mogućih počinitelja pa da djelo više ne bude *delictum proprium*, već *delictum comunium*, i ta bi odredba započinjala izrazom "tko" ili potpuno izmijeniti ovu odredbu u skladu s člankom 8. Kaznenopravne konvencije o korupciji.

Međutim korupcija kao pojava, a time i kaznena djela pasivnog podmićivanja kao *hard core* korupcije, moraju se suzbijati ne samo promjenama i represijom na području materijalnog i procesnog kaznenog zakonodavstva već i drugim instrumentima koji se nalaze izvan područja kaznenog zakonodavstva, prvenstveno prevencijom te administrativnim, disciplinskim i stegovnim mjerama, razvijanjem javne svijesti o štetnosti te pojave i neminovnom građanskom inicijativnom prijavljivanjem počinjenja kaznenih djela podmićivanja, a na kraju i javnim objavljivanjem presuda koje bi u određenim

slučajevima imale veću represivnu vrijednost i učinkovitost nego same kaznenopravne sankcije bez mogućnosti njihova objavljivanja, naročito kod javno istaknutih ličnosti i pravnih osoba, a time bi se moglo utjecati na smanjenje pojave ovih oblika kaznenih djela, pa tako i na korupciju.

LITERATURA

1. F. Bačić, Korupcija i antikorupcijsko kazneno pravo, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 7 (2000), 2,
2. M. Benko, J. Budak, S. Cindori, D. Derenčinović, D. Ivanušec, Š. Krasić, J. Kregar, I. Mladineo, D. Novosel, D. Sekulić, Korupcija - pojavni oblici i mjere za suzbijanje, Inženjerski biro d.d., Zagreb, travanj, 2008.
3. I. Bojanić, L. Cvitanović, D. Derenčinović, V. Grozdanić, A. Kurtović, P. Novoselec, K. Turković, Posebni dio kaznenog prava, prvo izdanje, Zagreb, 2007.
4. D. Derenčinović, Kaznenopravni aspekti korupcije s elementom inozemnosti, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Zagreb, vol. 6, broj 1/1999.
5. D. Derenčinović, Komentar Konvencije Ujedinjenih naroda protiv korupcije, Zagreb, 2005.
6. D. Derenčinović, O usklađivanju hrvatskog kaznenog zakonodavstva s pravnom stečevinom (*acquis communautaire*) Europske unije na području pravosuđa i unutarnjih poslova - korupcija i terorizam, Hrvatska pravna revija, 3 (2003), 6.
7. D. Derenčinović, Konvencija UN protiv korupcije i njezino značenje za RH - mjere za sprječavanje korupcije (članak 5. do 14.), Pravo i porezi, 13 (2004), 3.
8. D. Derenčinović, Kazneno djelo davanja mita u hrvatskom i usporednom kaznenom zakonodavstvu i sudskoj praksi – kritička analiza dijelova inkriminacije i nekoliko prijedloga *de lege ferenda*, Hrvatska pravna revija, 1 (2001), 3.
9. D. Derenčinović, Reforma gospodarskih kaznenih djela u Zakonu o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona, Pravo i porezi, 12 (2003), 10.
10. D. Derenčinović, Mit(o) korupciji, NOOCI, Zagreb, 2001.
11. D. Derenčinović, Prikaz konvencije UN protiv korupcije i njezino značenje za RH -prikaz odabranih kaznenopravnih odredaba, Pravo i porezi, 13 (2004), 4.
12. D. Derenčinović, Uvod u kriminologiju i socijalnu patologiju s osnovama kaznenog prava, Sveučilišna tiskara d.o.o., Zagreb, 2004.
13. D. Derenčinović, Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela s uvodnim napomenama, komentarskim bilješkama, pojmovnim kazalom i priložima, NOCCI d.o.o., Zagreb, 2003.
14. GRECO - izvješće za Finsku (www.coe.int/greco), 3.3.2009)
15. GRECO - izvješće za Republiku Slovačku (www.coe.int/greco), 3.3.2009)
16. V. Grozdanić, B. Pavišić, P. Veić, Komentar Kaznenog zakona, III., izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Narodne novine d.d., Zagreb, 2007.
17. Global corruption report 2007: corruption in judicial system, Cambridge University Press, Transparency International (Berlin), 2007.
18. Ž. Horvatić, Osnove kriminologije, Ministarstvo unutarnjih poslova, Zagreb, 1998.
19. H. Klaus, Korupcija u policiji? Istraživanje o opsegu korupcije unutar policije i o stavu policijskih službenika prema korupciji, Izbor članaka iz stranih časopisa, 38 (1998), 4.
20. J. Kregar, Korupcija u pravosuđu, Hrvatsko pravosuđe, Zagreb, 2002.

21. Nacionalni program suzbijanja korupcije 2006.-2008. godine, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Znanstveno vijeće za državnu upravu, pravosuđe i vladavinu prava, Zagreb, 2006.
22. P. Novoselec, Opći dio kaznenog prava, drugo, izmijenjeno izdanje, Sveučilišna tiskara d.o.o, Zagreb, 2007.
23. P. Novoselec, Uvod u gospodarsko kazneno pravo, Pravni fakultet u Zagrebu, Poslijediplomski studij iz kaznenopravnih znanosti, 2009.
24. P. Novoselec, Zlouporaba položaja i ovlasti kao gospodarsko kazneno djelo: kritika jednog zakonodavnog promašaja, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 9 (2002),1, str. 3-36.
25. G. Mršić, Kaznena djela protiv službene dužnosti – poseban osvrt na korupcijska kaznena djela, Radno pravo (2006) 10, str. 54-59.
26. Republika Hrvatska, Državni zavod za statistiku, Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2006. godini, 1339, Statistička izvješća, Zagreb, 2007, ISSN 1332-1668.
27. B. Rider, Corruption: the enemy within, Kluwer Law International, The Hague; London; Boston 1997.
28. V. Šikić Odak, Etika, moral i integritet državnih službenika u borbi protiv administrativne korupcije, Radno pravo, 2007, 11.

Propisi

1. *Explanatory Report* uz Kaznenopravnu konvenciju o korupciji (www.conventions.coe.int - 9.3.2009)
2. Kaznenopravna konvencija o korupciji Vijeća Europe, br. 173 (www.conventions.coe.int - 9.4.2009)
3. Strategija suzbijanja korupcije - NN 75/08
4. Zakon o državnim službenicima - NN 92/05, 142/06, 77/07, 107/07, 27/08
5. Zakon o kaznenom postupku - NN 110/97, 27/98, 58/99, 112/99, 58/02, 143/02, 62/03, 115/06
6. Zakon o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti - NN 163/03, 94/04, 48/05, 141/06, 50/08
7. Zakon o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala - NN-88/01, 12/02, 33/05, 48/05, 76/07

Web adrese

1. www.coe.int/greco
2. www.conventions.coe.int
3. www.nn.hr/
4. www.pravosudje.hr
5. www.transparency.org

Summary

COMPARATIVE ANALYSES OF PASSIVE BRIBERY IN THE LEGISLATURE OF FINLAND, THE SLOVAK REPUBLIC AND THE REPUBLIC OF CROATIA

The problem of corruption, and passive bribery as its core, is well known to all the countries of the world. In this paper, the author presents corruption from the legal point of view, through incriminations of passive bribery in three countries - Finland, the Slovak Republic and the Republic of Croatia.

The author analyses passive bribery in the mentioned countries in the public and private sectors, comments on corruption as a global phenomenon, and shows the dynamics of reported, accused, prosecuted and sentenced persons for these offences in the Republic of Croatia in 2006 and 2007. Further, the author provides legal analyses of Art. 347 of the Croatian Criminal Code (passive bribery in the public sector) and Art. 294a of the same Code (passive bribery in the private sector), makes a comparison of these two articles and offers new possibilities to regulate these incriminations *de lege ferenda*. In addition, the author gives an overview of passive bribery as a criminal offence in Finland and in the Slovak Republic, and compares the incriminations of passive bribery in these two states with passive bribery incriminations in Croatia.